

ABONAMENTUL
 Pe un an . . . 26.— Cor.
 Pe jumătate an 14.—
 Pe 3 luni . . . 7.—
 Pe o lună . . . 2.40

Pentru România și străinătate:
 Pe un an . . . 40.— franci

Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

ROMÂNUL

**REDACTIA
 și ADMINISTRATIA.**
 Strada Zrinyi N-rul 1/a.

INSERTIUNILE
 se primesc la administrație.

Mulțămite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 fil.
 Manuscrisele nu se în-
 napoiază.

Iluzii și realitate.

Arad, 18 Martie.

Persecutați în mod stăruitor și sistematic în toate domeniile vieții noastre naționale, lipsiți și de cel mai elementar sprijin din partea puterii de stat, noi Români din Ungaria n'avem altă sancțiune pentru cinstea vieții noastre politice decât opoziția publică și n'avem altă busolă normativă decât pe cea a conștiinței noastre de popor cu aspirații distincte în evoluția acestui petec de pământ. Organizația noastră politică, așa plâpândă cum ne-am putut-o crea — pentru că ea nu e decât sinteza exactă a forțelor noastre — e la discreția puterii de stat și orice amplificare și învâjșire a ei reclamă jertfă altruistă de multe interese particulare. Alimentarea neconținută și intensificarea acțiunilor noastre politice se face cu multă cheltuială de energii nobile și întâmpină, vai, atâta mărăciniș de mizerii interne...

În cele mai multe cazuri propaganda partidului nostru reușește numai prin exagerația serviciilor făcute de singuratici și critica severă o aplicăm numai dovezilor de crasă neglijență a datoriei naționale. Fructele activității noastre publice cinstite sunt aproape întotdeauna de ordin platonice și o cât de ușoară aplicare a unei critici mai exagerate descurajează în cele mai multe cazuri. Suntem încă prea puțin răsăriți din proverbiala noastră indolență și prea puțin devotați cauzelor naționale.

Avem atâtea experiențe dureroase! Cine nu le cunoaște?

Și chiar între elementele noastre de valoare mai deosebită întâlnim atât de sporadic spiritul de muncă fără interes, — să nu zicem altcum. Aici e situația presei noastre, și în special situația ziarului nostru, ca organ principal în propaganda publicistică a întregului partid. Întrebăm: Din cei ce pot și s'au lansat ca valori intelectuale neîndoioase, câți înțeleg că ar fi o datorie primordială a lor să dea un concurs neîntersat acestei mari și frumoase întreprinderi naționale și să aștepte o răsplată numai după ce așezământul își va fi creat esențiala condiție de existență: independența materială? Foarte puțini! În schimb e mare numărul celor cari nu vor să cunoască realitatea și formulează pretenții, cari n'ar putea să fie legitime decât în cazul când n'ar lipsi nici ei dela datoria lor de membri activi ai partidului.

În adevăr, de-o vreme încoace, a început să se accentueze în viața partidului nostru o dorință care nu poate să pornească din ceea ce numim devotament și înțelegere pentru cauză. Se aud glasuri, — adevărat că numai răslețe — cari dau conducerii partidului atribuții improprii și par a aștepta totul — ca să zicem așa — dela Dumnezeu și dela comitetul național. Se confundă consecvent misiunea și rostul acestei corporații îndrumătoare cu rostul activității colective a societății românești. I se cer comitetului rezultatele pe cari numai munca omilaterală a întregului neam poate să le dea după sistematice stăruiri pe toate terenele, pentru că numai neamul întreg are mijloacele inițiale necesare. Se uită, că pentru a-și împlini misiunea, comitetul trebuie să-și angajeze toate forțele întâi

și întâi pentru a susține cu succes defensivă și că în acest scop el are nevoie de concursul din ce în ce mai necesar al nostru al tuturor.

Și confuzia a început să crească, rătăcind și pe unii oameni, de a căror bunăcredință nu ne este iertat să ne îndoim. Iată, de pildă, unul din aceștia, scriind în numărul din urmă al *Revistei Economice* despre necesitatea unei politici economice românești, arată următoarele dorinți:

...Paralel cu politica noastră națională trebuie considerată și politica noastră economică. Deci ar fi ca în cadrele organizației partidului nostru național să se pornească o muncă de program special economic, în care să se cuprindă toate postulatele noastre economice pe teren agronomic, comercial și industrial, o politică mare economică națională. Iar pentru acest scop, ar trebui mai întâi, să fie întregit comitetul nostru național și cu persoane marcante din șirul agricultorilor, comercianților, și industriașilor noștri, cu specialiști din toți ramii muncii economice. Iar la organul partidului nostru național ar trebui să se angajeze la muncă regulată colaboratori din toți ramii noștri de activitate economică. Chiar pentru o mai intensă lucrare pe acest teren, mai încolo va trebui organizat și un birou permanent statistic al partidului nostru național. Căci astăzi orice luptă nu se poate începe, și cu atât mai puțin poate duce la isbândă, dacă nu ești mai întâi în clar cu forțele, de care dispui. Cu un cuvânt credem, că chestiunea economică română, va trebui, cum am spus și altădată, considerată și apreciată de aci înainte mai mult ca până acum. Iar această chestiune fiind de o importanță capitală pentru progresul nostru viitor va trebui să i se dea și un loc de frunte în politica noastră națională. Iar acest loc de frunte nu poate fi altul decât forul suprem, care reprezintă interesele neamului nu sunt numai de ordine morală, ci și materială, în țara aceasta. Deci o politică conștientă economică-națională va trebui pornită dela con-

Celor „Trei studenți din țară“.

II.

— Voință tare... —

(Continuare).

Sănătatea trupului, din care isvorește o bună parte a tăriei voinței, se apără în măsura cea mai mare prin abținerea în anii tinereții, se păstrează prin multe mijloace, dintre cari eu voi aminti pe cel mai actual: gimnastica sau sportul. Pentru ce folos ar fi dacă aș pomeni regula generală în igienă: măsura în toate, în studiat, în dormit în petreceri, în băutura și mâncare? Cine nu le cunoaște toate acestea? Cel mult ar trebui poate să amintesc că, din ori ce fel de surmenaj ese bătut nu numai trupul ci și sufletul nostru, pe care umilindu-l ori obosindu-l mereu, ni-l facem ori dușman de moarte, ori ni-l perdem. Se înțelege că în amândouă cazurile voința noastră pierde aproape totul.

Îmi închipui însă, mai mult, cred că d-voastră, cei „trei studenți din țară“ sunteți niște tineri cari socotiți și vedeți de-acum viața ca o nesfârșită luptă, și că, deci, v'ați pus cu toții pe muncă. Aveți simțirile cele mai curate și intențiile cele mai bune. Ba, după cât pot pricepe din puținele d-voastră rânduri, vă puteți chiar însufleți pentru tot ce e frumos și bun, și asta e caracteristica adevăratei tinereți, aceea des-

pre care se zice că e „viitorul neamului“. Îmi închipui deci că v'ați pus cu multă stăruință să vă câștigați cunoștințele după cari însetați. S'ar putea foarte ușor ca d-voastră, ca tineri prea silitori, să fiți ziua noaptea cu ochii în carte; sufletul prea lacom ar putea să vă stăpânească prea mult, în paguba trupului. Au fost destui studenți prea silitori cari au îmbătrânit înainte de vreme chiar pentru faptul că au uitat de adevărul „spiritul e treaz dar carnea e slabă“. Au fost apoi alții cărora lăcomia științei nu le-a chiar înfrânt trupul, ci l-au cinstit cu vr'o boală pe care să o poarte toată viața. De sigur că d-voastră nu vreți să fiți dintre aceștia. Dar cred mai departe că nu ve-ți fi nici dintre tinerii cari orice oră liberă și-o petrec la cafenea, iar cele mai multe nopți în chefuri. Vreme liberă va trebui deci să aveți, și dacă nu aveți, trebuie să vă faceți. Indelungatele ocupații spirituale obosească energia și puterea de rezistență a trupului nostru, și în schimb, obosit odată trupul, nici spiritul nu mai poate să lucreze cu intensitate. Forțele trupesti, scăzute prin încordată lucrare spirituală, trebuie să se împropăteze.

Viața stă în mișcare, și nu e deci mirare dacă oamenii din cele mai vechi timpuri au atribuit tot mișcării și împropătearea vieții, unei mișcări voite, inventate. E vechiu principiu „mens sana in corpore sano“, dar ca să-ți poți păstra un „corpus savum“ din anticitatea clasică până în zilele noastre s'a făcut foarte puțin. Vechiul principiu s'a dat uitării veacuri de-a rândul,

poate și din motivul că s'a înțeles greșit învățătura evangheliei despre înțaietatea sufletului. S'a zis că sufletul e totul în viața omenească, s'a crezut că puțin ajutor are dela trup, și grija trupului, privit ca un dușman, a fost dată uitării. Nu erau aceste învățături ale legii lui Hristos, ci niște aberații cari pot crește din ori ce doctrină, îndată ce ajunge pe mâna oamenilor. Isus a zis: „Să iubești pe de-aproapele tău ca pe tine însuți“, și s. Pavel ne învăță că „nime nu-și urește trupul său, ci-l apără și-l încălzește“.

Uitarea trupului va mai fi izvorit și din faptul că știința abia de două veacuri se trudește să ne arate legătură dintre materie și viață intelectuală.

Astăzi știm mai mult decât ori când înainte că o dezvoltare normală spirituală atârână în rândul cel dintâi dela un trup deplin sănătos. Astăzi sunt introduse la toate școlile exercițiile corporale, gimnastica e obiect obligatoriu în învățământ. Astăzi gimnastica numai la... universități nu e obligatoare, sau poate nici facultativă.

Se crede, poate, că după optsprezece-douăzeci de ani tinerii sunt pe deplin dezvoltați, ori că la universitate nu mai e o muncă așa de încordată spirituală care să obosească trupurile?

Și dumneavoastră și noi știm că nu e adevărat. Trecem abia copii la universitate, și știm că munca de-aci, dacă vrei să muncești, e cu mult mai obositoare decât cea din școlile medii.

ducerea noastră politică, dela comitetul partidului național român.

Comitetul n'ar putea realiza aceste dorinți, decât în cazul când ar putea să aibă pentru inițiative de această natură nu numai aparatul puterii de stat, dar și sancțiunea legală, care să garanteze succesul. Primind în sânul său reprezentanți ai tuturor domeniilor de activitate socială, ar trebui să-și creieze organe în consecință: ministere etc. și să se constituie într'un fel de for parlamentar, cu comisii și subcomisii etc. Ar putea atunci să se îngrijească de toate. De pildă de exportul de mere pădurețe și de ouă. Ar putea să așeze bazele marelui industrii și marelui comerț românesc din Ungaria. Ar putea să utilizeze conjuncturile și să le influențeze... Să cucerească ca prin farmec orașele...

Dar nu vrem să fim răutăcioși. Bunăcredința autorului e vădită. Da, comitetul va îmbrățișa cu entuziasm orice inițiativă care ne smulge din starea noastră de înapoiare și care ne avântă spre progres. Va da întotdeauna întregul concurs moral și material pe care poate să-l dea și va lua în forul politic, precum și cu toate mijloacele politice apărarea intereselor noastre de orice natură. Azi, însă, se istovește în căutarea mijloacelor necesare pentru fortificarea celui dintâi șant de apărare abia, a presei — și le găsește atât de greu. Se gândește și la înființarea unui permanent birou statistic, dar unde sunt mijloacele? Și nu s'ar putea realiza dorința asta mai ușor cu ajutorul „Asociațiunii”, în cadrele ei?

Ar fi timpul să ne privim, cu toții, în față datoria și să nu ne alintăm în iluzii, când realitatea e atât de neiertătoare. Să nu uităm că pentru o activitate mai largă și mai efectivă a comitetului trebuie să creiăm noi, *mare societate românească*, mijloacele. Comitetul va trebui să fie totdeauna apărătorul politic suprem al tuturor intereselor românești și el nu va putea să obțină decât succese conforme cu puterea de viață a noastră. Orice inițiativă salutară e primită cu însufletire și mai rămâne ca noi, *cu toții*, s'o traducem în fapte adevărate și să n'o lăsăm să se risipească în negura iluziilor.

Dacă în școlile medii e de lipsă gimnastica, atunci cu atât va fi mai necesară la universitate.

Ce recreare corporală va avea tânărul care îndată după studiu ori masă va fi nevoit, în orele libere, ca să se infunde într'o cafea cu aerul pestilentiar, ori în cazul cel mai bun să se plimbe prin aerul destul de inițiat al cafenelilor?

Astfel azi viața sportivă a fost necesară să fie introdusă și merge aproape mână în mână cu studiul universitar în apus. Tinerimea noastră universitară din Ardeal și Ungaria a înțeles în timpul din urmă extrema utilitate a vieții sportive și încep să se miște. Pentru viitorul unui om, pentru păstrarea sănătății și chiar a caracterului său e neasemănat mai folositor ca orele libere din tinerete să le folosească în exerciții inviorătoare decât în cafenele, berării ori alte locale de petrecere.

Un trup istovit și de studiu și de oboseala cafenelilor e cea mai slabă garanță pentru activitatea ulterioară a unui tânăr. Iar dacă ne mai gândim că fiecare nouă generație are cu o nuanță de degenerare trupestă mai mult decât cea trecută, în urma condițiilor de viață tot mai grele din zi în zi, trebuie să pricepem că mijloacele prin cari ne putem întări trupul nu trebuie de loc crutate, dacă vrem să avem și o „mers sană.”

Mai ales dacă vrem să avem un suflet să-

Cum se fabrică baronii în Ungaria. Cât de cangrenat e sistemul de guvernare din Ungaria de boala corupției, o știe foarte bine țara aceasta nenorocită și o știe și străinătatea. Americanismul, panamele politice, sunt la ordinea zilei. Afacerea Désy-Lukács ține încă în agitație spiritele, și iată în numărul de azi al lui „Pesti Hirlap” se dă în publicitate un alt caz al corupției. Într'un articol intitulat „Licitație în jurul unei numiri de baron” Armand Fehéri desvălește o frumoasă istorioară de pe timpul guvernului Khuen.

Un perciunat din Moravia, Adolf Kürschner, mare fabricant de zahăr în Brünn avea idealul să ajungă baron. În 1908 a fost numit nobil austriac, dar aceasta nu i-a satisfăcut ambiția și a început să colinde pe la mai mulți notabili din Viena, cari să-i fie în ajutor în împlinirea dorinței. În toate părțile a fost însă refuzat, pentru că guvernul austriac nu voia cu nici un preț a se lăsa tras în astfel de afaceri. Perciunatul aflase însă totuși un aristocrat austriac, care s'a angajat a-i câștiga baronatul, dacă va dăru pentru scopuri de binefacere un *million de coroane*. În 1910 Sept. 10 s'a și încheiat contractul în „Hotel Grand” din Viena între aristocratul austriac și Kürschner, care sosise la Viena în scopul acesta cu cei doi fii ai săi.

De abia trecură vre-o zece zile dela încheierea acestui contract și fabricantul se pomenește că se prezintă la el, din însărcinarea guvernului Khuen, un *director al unei bănci budapestane*, care în urma legăturilor intime cu un membru al cabinetului Khuen făcuse multe afaceri frumoase. Acest director de bancă prezintă fabricantului propunerea guvernului ungar, care se imbia a-i dăru perciunatului baronatul ungar, dacă va dăru 800.000 pentru scopuri — *private*. Kürschner, după o ezitare de câteva zile primi propunerea, mai cu seamă, că directorul de bancă i-a împrăștiat îngrijorările ce le avea, din cauza că nu era cetățean ungar și afacerea cu aristocratul austriac nu era sigură. Suma de 800.000 coroane le-a primit prim-ministerul ungar pentru cassa partidului muncii, dar în cassă de fapt n'au încurs 800.000 coroane, ci mai puțin. Autorul articolului din chestie asigură că are dovezi pentru aceasta, dar nu vrea încă să le deie în publicitate. Se mai constată, că suma aceasta n'a fost întrebuințată pentru alegeri și contele Khuen n'ar avea cunoștință, că n'a încurs întreagă suma în cassa partidului, ci a fost sedus cum a fost sedus întreg partidul muncii.

Di Armand provoacă pe membrii mai cinstiți din partidul muncii a curăți partidul și a-l pedepsi pe hot, căci astfel de lucruri se pot întâmpla în Mexico, Chile, și în alte țări unde se cumpără titlurile și meritele cu bani, dar nu în Un-

garia, și totuși sunt lucruri incompatibile cu curtea regelui Francisc Iosif I.

Cazul de față ne arată iarăș numai destul de trist în ce mâni sunt depuse frinele guvernării în Ungaria.

Alegerile parlamentare se vor ține la termenul normal. Primul ministru Lukács a plecat, Duminecă la Lovrana, pentru a petrece vre-o câteva zile acolo. Înainte de plecare fiind interviewat de un ziarist a declarat că alegerile parlamentare se vor ține numai în Mai 1915, adică parlamentul actual își va trăi ciclul normal de 5 ani. Primul ministru motivează aceasta cu împrejurarea că proiectele complementare ale legii electorale deabia sunt în pregătire și vor ajunge în cameră numai la toamnă. Declarațiile lui Lukács dovedesc că guvernul încearcă toate numai pentru a-și lungi viața și de aceia recurge la politica de târâgănare, căci dacă s'ar grăbi cine îl mai asigură că oare țara nu e sătulă de gospodăria actualului guvern.

Tratative între partidul muncii și opoziție. Mare senzație a produs în cercurile politice maghiare o știre, adusă în publicitate de „Neues Budapest Abendblatt” referitoare la o convorbire între Khuen-Héderváry, președintele partidului muncii și Zoltán Désy, vicepreședintele partidului kossuthist. Se spune, că Sâmbătă seara Désy, la invitarea specială, l'ar fi vizitat pe Khuen în locuința lui din palatul Teleky. Mai mult de o oră a durat această vizită și numitul ziar budapestan afirmă că s'ar fi stabilit între ei un fel de program pe baza cărui să se facă o împăcare între opoziție și partidul muncii. Punctele acestui program ar fi: 1. Lukács și Tisza să demisioneze. 2. În fruntea guvernului să fie pus un membru distins al partidului muncii, încălcările de drept comise să se repare prin o declarație, a căru text îl vor stabili în deplin acord partidele opoziționiste și care să cuprindă garanții preventive pentru viitor. 3. Guvernul se declară pentru revizuirea legii electorale, ce să se facă în măsură, care se va stabili prin un compromis. 4. Dispozițiile regulamentului intern revidat, cari restrâng libertatea cuvântului, să se refere numai la votarea bugetului și a contingentului de recruți. Celelalte dispoziții de restricție și garda parlamentară să fie abandonate. 5. Față cu aceste opoziția garantează, că va recunoaște de legale proiectele votate de cameră dela 4 Iunie încoace.

nătos în care se poate cristaliza și din care poate răsări o voință tare. Legăturile tainice dintre trup și suflet nu vor putea fi studiate nici odată în adâncimi, pentru că aceasta e taina cea mare a vieții pământene, dar că sunt multe și cele mai capitale, azi nu mai neagă nime. Voe de muncă, dar de viață, voință neînduplecată, însufletire, statornicie și câte alte mari calități nu se pot închipi dacă n'avem un trup sănătos.

Chiar numai împrejurarea că viața sportivă, ocupând orele libere ale tinerilor, ferindu-i de atâtea cărări rătăcite pe cari ar fi ispitiți să meargă, ar fi de-ajuns ca să fie introdusă și între indeletnicirile studenției române.

Nu știu dacă la dumneavoastră se face așa. Dar nu-i mare lucru să se facă.

Am zis deci că o voință tare ș'o poate cineva însuși cercând să aibă un trup și un suflet tare, adică sănătos, pentru că țaria stă în sănătate. Am ținut să insist numai asupra alor două mijloace de căpetenie, unul prin care se apără sănătatea: abstenența sau curăția moravurilor și altul prin care se păstrează aceea sănătate: viața sportivă. Dumneavoastră veți putea afla o mulțime altele, deși acestea două sunt capitale.

Ca să însușești însă o voință tare se cere să ai și un suflet tare. Va fi un suflet tare când principiile cari călăuzesc viața spirituală a cui-va vor fi sănătoase, curate. Principiile însă isvoresc din convingeri adânci, din anumite ore-

dințe, și dumneavoastră sunteți chiar la vrâsta când convingerile încep abia să se formeze.

Convingerile se câștigă pe încetul, ceea definitivă vin poate chiar destul de târziu, o atitudine definitivă în fața vieții se ia cu anevoie în anii tineretii, și totuși e extrem de necesar ca fiecare tânăr să aibă o atitudine în fața vieții.

Sunteți la vrâsta aceea când mustul fierbe. Deschideți ochii mari și priviți cu uimire sutele de întrebări ce vi se pun din toate părțile. Cetiți cu lăcomie cărțile ce vă cad în mână și poate azi dați dreptate unui filozof, mâne altuia. Gândul dansează vesel că se simte liber, inteligența scapără, și dumneavoastră nu știți de ce să vă legați mai cu temei. Sunt destui tineri pe cari vrâsta asta cu ciudățeniile ei transcendente îi înspăimântă, și sfârșește prin a-i zăpăci cu totul. Întrebări cari privesc viața, existența, moartea, pe Dumnezeu vin cu nemiluita la vrâsta asta, ca și când un ochiu lacom de lumină nu s'ar mai sătura privind straturile de flori dintr'o grădină. Nu trebuie să ne înspăimânte zbuciumul neadormit al inteligenței noastre, să ne bucurăm că i-au crescut aripelile, și să ne nisuiam a vedea bine cu mintea noastră, câștigându-ne o atitudine în fața vieții.

Vedeți multe, cetiți și mai multe, esperiați destule lucruri: din toate acestea alegeți grăuntele de aur, cernând bine hoaspele nefolositoare, ascundeți bine și încet-încet vă veți forma convingeri — obicinându-vă cu cunoaște-

S'a început turneul Dlui Dr. Aurel Vlad.

Arad, 18 Martie.

După cum am anunțat, dl Dr. Aurel Vlad timp de 10 zile va poposi prin comunele cercului Sasca, lămurind conduita politice neamului nostru așa cum înțelege să o realizeze partidul național român.

În turneul acesta dl Vlad e întovărășit de mai mulți membri fruntași ai partidului și, de o seamă de intelectuali români din cerc fruntași ai comunelor.

Turneul s'a început Sâmbătă înainte de amiază în comuna Mercina.

Dl Vlad a fost întovărășit de dl deputat Dr. Ștefan C. Pop, de Dr. Gheorghe Dragomir protopopul Bisericeii-albe, Alexandru P. Popovici protopopul Oraviței; de dnii Dr. I. Nedelcu, Dr. L. Cigăreanu, advocați în Oravița; Dr. A. Coca, Dr. I. Groșoreanu, Dr. M. Brediceanu, advocați în Basca; I. Caragia, (Mercina), C. Panciovan (Iertof), C. Mircea (Răcășdia), preoți, și dl G. Jianu.

Poporenii din Mercina, gătiți în haine de sărbătoare au întâmpinat cu alaiu mare pe vizitatori. Dl Dr. Aurel Vlad le-a făcut cunoscută conduita politică a neamului românesc, cum poate fi susținută și dusă la învingere de cetățenii români chemați a-și da votul de alegători. Alegătorii l-au asigurat de încrederea ce i-o poartă și i-au promis că-și vor face datoria de români, înfruntând orice piedeci ce li s'ar pune în cale.

Dela Mercina convoiul de trăsuri și țărani chipeși călări, învăliți într'un nor de pulbere își continuă drumul spre Vrâniut. Se opresc înaintea casei comunale, urale detunătoare le doresc bun sosii. Ia cuvântul dl Vlad, și le spune vrâniutenilor că d-sa nu luptă pentru sine ca să-și asigure existența, — cum face Korkán cel pensionat atât de grabnic, — ci luptă pentru câștigarea de legi bune pentru neamul românesc, pentru asigurarea învingerii politice românești. Alegând pe Korkán deputat alegătorii îi dau cuvântul în mână, cu care Korkán va face răni grele în sufletul Românilor din cercul Sasca. — Vorbește dl deputat Ștefan C. Pop. D-sa spune că întocmai cum o familie se rușinează dacă în sânul ei are chiar numai un singur membru desfrânat, așa și neamul nostru se rușinează și-i sângeră inima de durere de câte ori în sânul lui se află un vândut străinilor cum e Korkán.

În năpăstuțul Vrâniut s'a putut vedea și un dureros spectacol. Câtă vreme mulțimea popo-

renilor sta furată de puterea cuvintelor fruntașilor, extaziată de frumoasele luminișuri din zare când luptele drepte ale Românilor vor fi răsplătite având drepturi, — dintr'o parte s'a ivit o haită de bețivani, cari — după cum ni se scrie — erau partizanii notarului, și ai primarului (învățător pensionat care acum conduce expoziția băncii românești „Oraviceana” și e ajutat în educația copiilor săi de instituțiunile românești)...

Convoiul a plecat mai departe spre Răcășdia. În numerele viitoare ale ziarului nostru vom continua cu publicarea faptelor din acest turneu. Manifestațiile frumoase și pline de conștiință ale poporenilor ne dau cea mai îndrituită speranță să credem în învingerea desăvârșită a acestei lupte politice.

Hoțul de păgubaș!

Școlile din Hunedoara.

Arad, 18 Martie.

În sfârșit o nouă minte „luminată” — deși numele-i desminte această podoaabă — un anume Barna Endre din Aita-de-mijloc dă răspuns broșurei dlui Dr. A. Micu: „Starea învățământului în comitatul Hunedoarei”. Cu acest răspuns apărut în fruntea numărului de azi al lui Budapești Hirlop, Barna Endre vrea să avertizeze guvernul unguresc ca nu cumva să se lase înduplecat de „vânătoarea” pornită de foile românești și de organele mitropolilor, împotriva inspectorilor de stat, Dénes Károly și Benkő András, pe cari broșura dlui Dr. Micu i-a decolorat atât de tragic. Anume Dr. Micu constata o totală stagnare a învățământului în școlile primare din comitatul Hunedoarei, o demoralizare revoltătoare a populațiunii române înșelate în credințele ei de a găsi în școală un izvor de lumină. Trista stare a lucrurilor așa cum se reoglindește din broșură se datorește lipsei de orice înțelegere din partea celor doi inspectorii a trebuințelor sufletului poporației aproape numai românească.

Vajnicul Barna vrea să înduplece guvernul ca să nu se lase ispitit de demersurile ce pretinde că s'ar fi luat atât la Sibiu cât și la Blaj, și cari sunt un ehou al opiniei publice

românești consternate în urma activității inspectorilor, iar această opinie cere — nici mai mult nici mai puțin — capul dlor inspectorii. Inspectorul Dénes a închis din 1907—1910 numai 135 de școli românești și — după cum explică Barna, au fost naturale dispozițiile acestea.

Iată cum raționează Barna Endre pentru a-și îndreptăți avertismentul adresat guvernului.

În acești zece ani din urmă — spune el — numărul celor cari știu ceti în comitatul Hunedoarei s'a ridicat dela 24.9% la 33.9%. La numărătoarea poporației din 1900 s'au găsit 9 comune în cari nici un suflet de om nu știa scrie și ceti; în decurs de 10 ani abia s'au aflat 4 comune. În 1900 au fost 49 de comune în cari s'au aflat de 10 ori mai puțini oameni întruși în tainele scris-cetivului — decât după ce au descălecat faimoșii inspectorii. Vina inspectorilor acestora — zice ironic Barna — e că în 1910 abia s'au aflat 23 de comune în cari nu știa nimeni ungurește, câtă vreme în 1900 erau 60 de astfel de comune.

Iar pentru ca cetitorii noștri să știe ce tratament aplică învățătorilor români din Hunedoara acest Barna, traducem aci pasagiul în care descrie acele împrejurări de anarhie în cari hunedoreni își duceau viața înainte de ce ar fi coborât mântuitorii inspectorii:

„Cu aceasta însă — că așa au operat îndreptând stările inspectorii — au comis un păcat neiertat acei inspectorii de școale disprețuți, căci doar de așa avantaje nu avea trebuință comitatul „cel mai mare românesc” de care se leagă atâtea tradiții strămoșești însemnate, atâtea tradiții naționale românești. Au fost aici (în Hunedoara) astfel de școale, cari de aceea au fost întrebuițate spre scopuri școlare „românești” pentru că țărânului român sărac nu-i putea fi de folos nici pentru grajd; au fost aici astfel de învățători „români” cari nu știau scrie și ceti, dar știau să bombănească bătând la cruce și învățând la această artă și pe copii. Și azi se vorbește printre poporeni că hăt departe în largul pământului nu știa nimeni bate în acest chip la cruce și nu știa nimeni așa rugăciuni pentru scoaterea dracilor ca vechii lor dascăli. Numai câțiva ani sunt în urmă de când astfel de învățători „români” se prezentau la comisia administrativă comitatenză, cari stând pe cel mai

rea — și din convingeri o atitudine în fața vieții. Dar cum veți alege grăunțele de aur? Cum veți ști că-i aur pentru că veche și zicala „nu-i aur ce lucește”. De unde veți putea cunoaște, cetind de pildă o carte, cari îndrumări din ea sunt vrednice de urmat și cari nu, cari gândiri adevărate, care sistem de filosofie?

Este o peatră de probă de care dacă vom atinge tot ceea ce cetim, experiem ori simțim, ne va arăta de-i aur ori plumb. Este conștiința noastră, inima noastră. Dar într'un singur caz: dacă aceea conștiință, ceea ce inimă e curată, dacă ne-am păstrat-o curată până la vrâsta asta. Și să băgăm bine de seamă că ne păstrăm inima curată mai ales prin abținerea. În cazul acesta conștiința noastră e cea mai fină cumpănă din lume. Dacă arunci în ea un principiu de etică pe care acum îl cetești mai întâi și simți că inima ta tresare de bucurie, se încălzește, și tu te însufletești, poți urma fără cea mai mică teamă de a greși acel principiu, poți să-l cobori între convingerile tale. Dacă însă inima ta s'ar rușina de învățătura aceea, ori s'ar întrista, ori cel puțin ar indispuce-o poți fi sigur că pentru tine — dacă nu pentru toată lumea — e o învățătură rea și poți pune la o parte cartea respectivă, fiind sigur că nimic nu pierzi dacă nu vei ceti-o.

Chiar și ideile, felurile marilor cugetători de a vedea lumea le pune la o astfel de probă, pe lângă critica ce le-o poate face, și trebuie să le-o facă mintea noastră sănătoasă. Ideile să le

puie la proba simțirii? Da, pentru că ideea nu e chiar așa de rece cum ni s'ar părea, dintr'o idee se desface o imagine și aceea — caldă ori rece, frumoasă ori respingătoare, după cum e tatăl din care ese — înrăurează inima noastră, conștiința noastră.

Trecem dar prin probe de simțire — de simpatie ori respingere — a inimii noastre principile, ideile, teoriile, și în sfârșit tot ceea ce la ce te oprești și-ți deșteaptă interesul și adunăm... firicele de aur.

Azi nu suntem cu totul goi sufletește la vrâsta asta. Avem și până acum o moștenire, o educație. În cele mai multe cazuri zidim pe ce avem, dar se poate întâmpla la vrâsta asta ca să dărâmăm tot ce-a fost în noi și să zidim din nou, din adevăratele simpatii pe cari abea acum le-am întâlnit în lumea gândirii altora.

Putem deci, încetul pe încetul să ne formăm convingeri și să avem o atitudine în fața vieții. Contribue foarte mult, pe lângă o cugetare adâncă și răbdătoare care e mai întâi necesară. Ajută mult la formarea convingerilor istoria, biografia oamenilor mari. Din școlile medii ori care tânăr a rămas să se însufletească pentru cutare om mare. Cetească-i viața, faptele, convingându-se cum a biruit aceal greutate, iee pildă, dacă o află. Deși, de multeori, viața privată a oamenilor mari nu e bine să fie cercetată.

Pentru ca cineva să-și formeze convingeri

vechite și sigure, și să poată lua în fața vieții o atitudine hotărâtă pentru totdeauna, pentru ca deci să poată avea un suflet sănătos și o voință tare, cred că n'ar putea ceti nimic mai cu folos decât Evangheliile și Scrisoile Apostolilor, cărțile sfinte ale legii celei nouă, pe cari așa de puțini le cetesc și dintre bătrâni, iar dintre tineri aproape nime. Bine înțeles vorbesc de noi, de Români, la alte popoare, la cele protestante mai ales știm că stau lucrurile altfel.

Nici o carte din lume n'are darul să limpezască și hodinească atât de umitor mintea noastră sănătoasă de întrebări; din nici o carte nu se desprind — prezentându-se în sulfetele noastre atâtea flori și nu ne dă atâtea hotărâri eroice ca s. Scriptură a legii celei nouă.

Să n'o cetiți pentru că nu credeți în ea, poate? Dar de unde să credeți dacă n'o cunoașteți? Ori poate ați ceti-o dar vă e frică să nu credeți? Ar fi un rău acesta? Dar nu e nici o silă la credință, ci numai o datorință a tuturor ca dacă se interesează de gândirea omenească, de etica umană, dacă vreau să-și câștige o atitudine în fața vieții, să nu le rămâne necunoscută cea mai mare operă ce se păstrează în omenire.

I. Agărbeceanu.

inferior grad al inteligenții omenesti nu puteau fi luați la răspundere pentru activitatea lor „în-vățătoarească”.

Cetind acest pasaj, numai, și ori cine e în clar cu mijloacele de convingere ale lui Barna Endre. Misterele scrisului dispar topite de mirosul de ură din sufletul lui față de neamul nostru. Neobrăzarea ce și-o permit de-al de Barna și tovarășii de scris de câte ori se ating de noi, bătându-și joc de orice tendințe culturale românești și pângărindu-ne tradițiile, — acest scris josnic mănjit cu cele mai brutale instincte ale maghiarismului care în expansiunea lui închipuită tinde să exterminaze toate nenorocitele „brute” ce le stau în cale (la brute reducând pe cetățenii români ai acestei țări), — desigur că nu face onoare nici onorabilului domn Barna și nici tovarășilor lui.

E ușor de înțeles de ce Barna brutalizează și jignește sufletul românesc. El nu se teme de procurori și-și simte la spate puterea „statului” ungar. Iar de cealaltă parte a lumii de ce s'ar teme!

Are deci voie liberă să spună că dacă într-o comună din Ungaria se află 1500 de locuitori români și un (1) singur ungar, pe seama celui ungar, ca să-i fie asigurată existența — fiind fiul „legitim” al statului — e o condiție supremă ca să așeze în acea comună un notar ungar, polițai, ori jandarmi unguri, școală ungurească, *de stat* și trei învățători unguri. — Acesta e sistemul german din Posen contra polonilor — strigă Barna Endre, iar așa un criteriu civilizată, dacă îl aplică Germania, de ce să nu-l aplice și Ungaria. Deci: guvernul ungar să urmeze politica asta singură sănătoasă și ducătoare la scop. Românii n'au să simtă teamă cătuș de puțin, pentru că n'ar zice nici căre dacă ar ști ei în ce hal trăiesc în România Ciangăii, — o săracii Ciangăi că nu-i mai slăbesc cu dragostea părinții lor de acasă!

Zice Barna Endre: „ce fac Ciangăii?”, — și e destul pentru a fi erou național. A trezit pe o clipă întreg orgoliul neamului său gata să asalteze țăriile, și să scoată din ghiarele morții pe bieții Ciangăi — îngroziiți și ei de spasmurile părinților. Nu știe Barna Endre că Ciangăii trăiesc în regatul român, ca în sânul lui Avram. Ar fi bine să nu-i scoată din visările lor liniștite...

Nu putem ști cât de tare va tresări guvernul când îi va ajunge la ureche avertismentul lui Barna. Cât privește școala românească din viitor, progresul ce trebuie să-l facă literatura didactică, e veche durerea ce ne sângeră inima de câte ori îndrăsnim să cugetăm asupra câmpului acesta de activitate. Fi-vom tratați tot în acest chip barbar?

Dar, ca orice siluire făcută unei stări de lucruri izvorâte din necesități de viață, — atrage după sine *răsbunarea*. Au datorii bisericicele noastre să ceară îndepărtarea inspectorilor brutali, cari fără nici un scrupul tăe așa de adânc în sufletul neamului nostru închi-zându-i orice teren de propășire. E vremea

să nu mai răbdăm tentațiunile la averile noastre naționale. E vremea să nu mai tolerăm năzdrăvăniile tuturor inspectorilor slugarnici! Cu atât mai mult așteptăm o sanare în Humedoara, cu cât stările de acolo sunt dovedite chiar prin articole de felul celui din „Budapesti Hirlap.”

Din Câmpie.

O alegere de jude comunal.

— Corespondență ocazională. —

Ercea, 15 Martie.

Am cetit de multe ori prin ziarele noastre despre nedreptățile ce le fac „solgăbiraiele” la alegerile din comunele noastre românești, dar nici când nu mi-am putut închipui amărăciunea sufletească a alegătorilor neindreptățiți. Inșă ceea ce nu am putut simți după cetit, am ajuns să simțesc acuma, când am văzut cu ochii, că ce sunt în stare să facă domni „solgăbiraie.”

În 14 Martie n. a fost alegere de jude comunal în comuna Ercea, cott. Murăș-Turda. În comuna aceasta suntem 140 familii Români, toți în stare bună, cari purtăm toate poverile satului. Pe lângă noi apoi mai sunt 20 familii Unguri, săraci lipiți pământului, despre cari nici nu știe nimenea că sunt în sat, doar cel mult atunci știm, când ne vin de se roagă să le dăm o felderă de cucuruz, că n'au ce mânca, sau când vin și cer loc de lucrat în parte, căci ei săracii n'au nimica. Și cu toate acestea au ajuns acuma consătenii noștri unguri de știm toți de ei, căci conducătorul satului, judele comunal a ajuns să fie ungar. Și asta s'a întâmplat în urma zelului neobosit a notarului cercual din Curticap, Barátossy Jenő, care e de origine din Ercea noastră și ca copil s'a jucat în țărână cu copii de român, și în urma zelului primpretorului din Reghin, Körösy György. Acești doi domni s'au hotărât să-și ridice nația lor la vază în comuna noastră. Și au și făcut-o! În 14 Martie a fost alegere de jude comunal și d. primpretore ca president s'a apucat și a candidat 3 unguri, dintre cari unul nu plătește dare directă nici un filer, al doilea locuiește în câmp, iar al treilea e un om, care nici nu știe scrie și care se joară că el nu s'a însinuat și nici prin mînte nu i-a trecut ca să fie jude. Dintre Români însă n'a candidat nici pe unul, cu toate că s'au anunțat și Români, oameni în stare bună, deștepti și cu carte. După candidarea aceasta ne-a dat voie, ca să alegem sau prin aclamațiune sau prin votare. Noi însă în semn de mulțămînt pentru bunăvoința aceasta n'am ales nici cum, ci ne-am sculat toți și am părăsit sala fără nici o vorbă, lăsând pe d. primpretore cu notarul și cu vre-o câțiva unguri, ca să aleagă cum vor vrea ei. Ea ca să spun adevărul, au mai rămas în sală și 4 Români, toți oameni cu carte cu câte 3—4 clase gimnaziale, între cari a fost și cantorul bisericii românești, care mîncă părăstasul românesc de 35 de ani. Să le fie rușine! După ce apoi am părăsit sala cu toții — cu es-

ceptiunea celor 4 —, am auzit strigând „Iljen”, semn, că s'a făcut alegerea prin aclamațiune și s'a ales chiar acela, care nu plătește nici un filer dare. Se vede însă, că dlui primpretore nu i-a tichnit succesul acesta strălucit, căci a început să amenințe și să se vorbească singur, că vai va fi de Români din Ercea de aici încolo!

Stăm față dle „solgăbirău!” Vom vedea însă, că după aceasta pe cine va mai candida d. primpretore, când va veni să alegem din nou jude comunal în locul acestuia, — decumva mai este dreptate pe pământ.

Coresp.

Scrisoare din Bihor.

Săteni la postul de veghe.

— Corespondență ocazională. —

Multe dispoziții nefericite referitoare la învățământul nostru primar știm că sunt combătute cu cele mai clare argumente. Congresul național bisericesc al metropoliei române gr. or. din Ungaria și Transilvania a cerut abrogarea legii din 1907 referitoare la școlile populare, argumentând cu un spirit calm și prevăzător prăpastia care amenință dezvoltarea literaturii noastre didactice.

Vedem cum legea din anul acesta volnd să îmbunătățească starea materială a învățătorilor, e condiționată de dispoziții cari li țin în vecinică neliniște sufletească și îi fac să privească cu cea mai mare nesigurantă ziua de mâine.

În urma atacurilor nedrepte ce vin ca din senin în anumite intervale, noi tot sperăm să învingem. Sperăm, pentru că simțim tăria sufletească ce zace în noi, în sângele nostru. Ne vedem Arhieriei, deputații, preoții și pe ceilalți învățători ai poporului, cari cu deosebit zel stăruiesc pentru asigurarea viitorului nostru și știm că cauza e dreaptă, știm că lacrimile noastre de durere au să se schimeb în lacrimi de bucurie; cu atât mai vărtos o putem spune aceasta, cu cât în părțile cele mai primejduite vedem fapte cari ne dovedesc bărbăție și curaj când e vorba de apărarea cinstei și a instituțiilor noastre culturale.

Iată o faptă! S'a întâmplat în comuna Vașad (com. Bihor) care și ea a fost amenințată cu trecerea la episcopia de Hajdudorh. De patru ani de zile membrii străini din reprezentanța comunală, anume notarul, doi agronomi și un învățător de stat de pe domeniile capitului rom. cat. de Oradea-mare, dimpreună cu câțiva jidanii incontinuu agită în contra școlii noastre confessionale și cu tot prețul voiesc să capaciteze șfatul comunal să zidească școala de stat. În anii precedenți comiteau fărădelegi de tot felul, adunau subscrieri de pe la săteni, le trimiteau pe la ministrul de instrucție, adaugând că Românii noștri numai în limba ungurească voiesc să-și învețe copiii, minciunile acestea sfruntate însă totdeauna au ieșit la iveală și așa acțiunile lor au rămas zădărnice.

În anul acesta s'au ținut două adunări în chestia școlii de stat. Prima s'a ținut în 28 Ianuarie, iar a doua în 11 Martie, în cea primă notarul Ujfalussy recurge la o apucătură ticăloasă cetind rescriptul inspectorului regesc în care se încredințează zidirea școlii de stat cu îndrumarea să se înainteze spre desbateri înaintea reprezentanței comunale, însă omite intenționat pasajul care obligă pe săteni să dea intravilan pentru școala de stat și să solvească 5 procente după darea directă; cutează să afirme că intravilanul s'a votat mai de mult. La aceasta la cuvântul capelanul Traian Mihalca și

Ka 12.

Telefon Nr. 467.

Kardos Gyula,

cea mai mare fabrică de trăsuri sudungară.

Timișvar-Gyárvaros,

Háromkirály-ut 14. sz. (Casa proprie).

Mare magazin de trăsuri noi și folosite.

Pregătesc lucruri de fierar, rotar, șelar, de lustruit și orice reparări de brânza aceasta, cu prețurile cele mai moderate — Prețurent gratis și franco. — Tot aici se pot căpați *obnibuse* pentru 6 persoane, *cară funebre*, felurile căruțe „landaner” cu prețuri moderate

pretinde să i se arate protocolul. Întâi se împotrivesc și numai după multă efortare, după ce capelanul Mihalca se provoacă la dreptul de a cerceta liber hotărârile anterioare, i se dă protocolul. Se constată că votarea nu s'a făcut, deci afirmația notarului e minciună. Poporul indignat striga: „Nu dăm nimica, nici intravilan și nu vom contribui cu nimica, că iată au mințit și volesc să ne înșele”. Se face un sgomot mare, până în urmă au fost siliți să recunoască că locul pentru școala de stat n'a fost votat nici când. Notarul propune să se facă votizare. 16 înși votează contra și 8 înși pentru școala de stat.

Cu mult mai înverșunată a fost adunarea din 11 Martie. Văzând la Oradea-mare că s'au aflat 8 voturi pentru școala de stat s'au pregătit pentru o ultimă efortare trimițându-l pe subinspectorul Karácsonyi în fața locului. După deschiderea adunării la cuvântul subinspectorul Karácsonyi, apoi pe rând ceilalți străini din sfatul comunal, cu multă emfază încep să accentueze necesitatea unei școli de stat în comuna Vașad, comună curat românească cu 1600 de locuitori, între cari stăini abia sunt vre-o 60—70 suflete cu jidani cu tot. În fine capelanul Traian Mihalca încunjurat de cei doi învățători români și de grupul frumos al țăranilor noștri accentuând conduita noastră, le combate argumentele cerând ca chestia școlii de stat să se abandoneze pentru totdeauna. La aceasta învățătorul de stat Kartali Pál de pe domeniile capitlului rom. cat. de Oradea-mare se infuriază, spune cuvinte vătămătoare la adresa dlui Mihalca. Poporenii indignați până la culme de purtarea scandaloaasă a învățătorului Kartali sar ca trăznit delocururile lor și strigă: „Afară de-aici! deschideți-i ușa, cum cutează un vântură-țară să-l vateme pe popa nost?” S'a produs o învălmășală, poporenii infuriți l-au aruncat afară pe învățătorul Kartali unul dintre sătenii bravi Iosif Măriaș i-a spus că în sfatul comunal să nu mai cuteze a-și pune piciorul. Vestea a trecut repede prin sat, în scurt timp casa comunală a fost încunjurată de o mulțime de bărbați femei și copii. Poporul numai cu greu s'a liniștit grație intervenției preotului și a dascălilor români, cari le-a impus sătenilor să-l cruceze pe răătăclul acela.

În urma evenimentului acestuia poporenii strigau din răsuperi: „Nu mai vrem să auzim de școală de stat, să nu ne mai vină pe gât cu școala de stat!” Se purcede la votare. Votează contra școlii de stat 15 înși, iar pentru școala de stat 6 înși.

Iată vrednicii conducători ai Vașadului cari după o muncă încordată de patru ani au isbutit să izgonească din satul lor corifeii școlii de stat: M. O. D. Demetriu Mureșianu, paroh-protopop, O. D. Traian Mihalca capelan, Emanuel Papp inv., Samuil Sabo cant. inv., țăranii Iosif F. Boros, George Nistor, Vasile G. Boros, Vasile Havasi, Gheorghe Șuta, Gheorghe A. Pop, Gh. Juhász jun., Ioan Iacob jun., Iosif Măriaș, Dem. Bandiciu și Ioan Opre.

Fiți salutați bravi poporeni, cari știți apăra cinstea comunei voastre și a conducătorilor voștri, când funcționarii statului cutează să atace pe preotul vostru, care ziua și noaptea ostenește pentru binele vostru și pentru luminarea voastră. Fiți tari și în viitor, ca atacurile ce se vor îndrepta în contra voastră să nu vă afile nepregătiți. Fiți înțelepți, dați exemplu bun copiilor voștri, când bătrânețele o să vă facă incapabili de-a conduce destinele comunei, vă veți bucura văzând pe nepoții voștri ca pe niște șoimi apărând cu demnitate comoara voastră și bogățiile neamului: biserica și școala.

I. V. — .

Scrisoare din Roma

— Papa în Vatican. —

(Dela corespondentul nostru).

Roma, 16 Martie.

Papa Piu X este bolnav. Informațiile pe cari le publică ziarul Vaticanului *L'Osservatore Romano*, sunt destul de optimiste, și în Italia și mai ales în Roma, se speră că natura robustă a bătrînului Papă va învinge maladia.

Este interesant de știut, cum se petrec cele 24 de ore ale zilei în Vatican, și acum, că boala Papei face să se vorbească și mai mult de cetatea aceasta izolată în centrul Romei pe care papatul a pierdut-o, dăm și noi cititorilor noștri câteva note, datorite unei indiscreții.

În fiecare dimineață, la orele 5 jum., goarneau soldaților papali sună „deșteptarea”, atât pentru armată, cât și pentru întregul și numerosul personal al Curții Vaticane. Și după aceea, viața reîncepe, curțile se animează, ferestrele cazarmilor „Gardei forului” și ale „Gardei Palatine” se deschid; uși se deschid și se închid, iar pe poarta Belvedere, iese greoaie căruța de provizii, care în fiecare dimineață, la aceeași oră, se duce în piață.

Ceva mai târziu, clopotul dela Cappella Paolina sună prima rugăciune, și la orele 6 jum., camerierul particular al Papei, intră în camera de dormit a lui Piu X, îl deșteaptă din somn, îl ajută la îmbrăcat și îl ajută la leturghia pe care Papa o zice imediat, în capela ce este lângă odaia sa de dormit. La această leturghie nu asistă nimeni, niciodată.

În odaia de dormit, la orele 7 jum., se servește Papei cafeaua cu lapte și la orele 8, Papa intră în biroul său, unde îl așteaptă unul din cei doi secretari particulari, îi prezintă scrisorile și corespondența particulară, și-l informează despre evenimentele mai de seamă din Italia și din străinătate. Papa nu citește aproape nici un jurnal, doar „Difesa” din Venezia.

La orele 9 jum., Papa se coboară pe o scară în spirală în etajul al doilea, unde, în bibliotecă, îl așteaptă cardinalul Merry del Val, secretarul de stat. Cu acesta, Papa lucrează până la orele 11, ocupându-se de toate afacerile cari interesează biserica și politica papală.

La orele 11, în afară de excepții, intră în bibliotecă majordomul Papei, cu care Papa dispune ordinea de audiențe pe cari le va acorda în cursul zilei.

La orele 11 jum. se încep audiențele. Mai întâi sunt primiți prelații, secretarii congregațiilor, șefii ordinilor religioase. Pe urmă vine rândul Italianilor și străinilor cari sunt primiți singuri; în urmă vin audiențele colective, cari se isprăvesc foarte repede: binecuvântarea și două-trei vorbe. Însă la audiențe de regulă trebuie adus un dar în bani, așa numit *obolo*, și înainte de a intra în audiență, maestrul de cameră, dă instrucții celor ce vor urma să fie primiți, cum să se comporte. Papa X, primește pe toată lumea în bibliotecă, în etajul al doilea al Vaticanului, și este afabil, bun, politicoș, vorbește blând, și dă sfaturi religioase. Când Papa este bine dispus, glumește bucuros cu cei ce vin în audiență; așa odată o doamnă din Roma, care l'a rugat să dea binecuvântarea apostolică copilului ce trebuia să nască, Papa, uitându-se la starea ei interesantă, îi răspunse:

— Cu multă plăcere; numai te rog să nu-l faci aici!

La ora 1, Papa se urcă în apartamentul său dela al treilea etaj, ca să mănânce. Actualul Papă, nu a putut să se hotărască să mănânce singur, cum cere eticheta și a hotărât să se puie două mese mai mici, una la dreapta și alta la stânga. la cari mănâncă doi secretari. În zilele de sărbătoare însă, surorile, nepoții și alte rude, mănâncă cu Papa.

La orele 3, după un somn scurt, Papa, când zilele sunt frumoase, se coboară în grădină. Nu s'a urcat niciodată în automobila pe care i-a dăruit-o Pierpont Morgan, ci a lăsat-o cardinalului Merry del Val.

Dela 4—6, Papa primește în audiență pe persoanele ale căror nume nu trebuie să se știe că au fost la el.

La ora 6, Papa se ocupă de afacerile financiare, lefurile cardinalilor și ale nunțiilor, cheltuielile trupii, ale funcționarilor etc. Papa — o spune însuși — nu se pricepe la afaceri financiare; este însă darnic și milos, și dă celor ce-i cer ajutor.

La orele 7 toată curtea papală se adună în Cappella Paolina și Papa dă binecuvântarea.

La orele 8, ziua se apropie de sfârșit. Papa intră în biroul său dela etajul al treilea și-și face corespondența particulară. Papa scrie pe hârtie simplă, albă, subțire, și scrisorile aproape toate se încep așa: „Din Vatican” (urmează data), „Iubite domnule...” și se isprăvesc: „Iubitorul dvoastră, Pio P. P. X.”

Iar la orele 10 seara, Papa, după o ușoară cină, intră în camera de culcare, însoțit de camerierul particular.

I. T. Allan.

Situația internațională.

Diferendul româno-bulgar.

Prima ședință a reuniunii ambasadurilor din Petersburg.

Paris, 18 Martie. — După o telegramă din Petersburg, prima ședință oficială a reuniunii ambasadurilor din Petersburg, menită a aplana diferendul româno-bulgar, va avea loc într'una din zilele utimei săptămâni a lunii Martie st. n., sub președinția ministrului de externe Sassonov. În momentul de față se lucrează la copierea hârtiilor ce se vor distribui membrilor conferinței.

Presă franceză despre diferendul româno-bulgar.

Paris, 18 Martie. — Ziarul „L'Echo de Paris” scrie: *Incepem a avea sentimentul că dacă puterile nu se vor pune repede de acord asupra unei linii de conduită și nu o vor urma, sunt de temut cele mai rele evenimente. Nu facem aluzie la războiul turco-balcanic ci la litigiul româno-bulgar. Iată, mai mult de 15 zile de când Bulgaria a primit mediația puterilor cerând ca decizia lor să fie elaborată înainte de a trece o lună de zile conform convenției dela Haga. Or timpul a fost pierdut în demersuri preliminare din care unele zadarnice sau grozav de complicate.*

O comisiune de ofițeri ai marinei militare române la Mangalia.

București, 18 Martie. — Sub titlul „Mangalia va fi portul nostru maritim militar” ziarul „Adevărul” scrie:

„...Ministerul de război a hotărât definitiv ca Mangalia să fie transformată în port maritim militar.

Se înțelege că această hotărâre s'a luat în legătură cu rezolvirea diferendului nostru cu Bulgaria și — deci — cu acordarea unei porțiuni de pământ destul de mare la sudul Mangaliei, pentru ca portul ce se va construi să poată fi ferit de bătaia tunului bulgar.

Așa fiind, o comisiune de ofițeri de marină a fost trimisă în localitate sub conducerea dlui comandor Negru, pentru a studia locul unde se va ridica planul și se vor începe sondajele.

Localitatea Mangalia, cât și împrejurimile, se pretează cum nu se poate mai bine pentru un port militar: ea prezintă o intrare adâncă înconjurată de dealuri. Odată localitatea Mangalia transformată în fort militar, întreaga coastă dobrogeană românească va fi asigurată.

Dr. Balázs Emil

Institut pentru consultațiuni medicale,

Timișoara - centru. Palatul Dauerbach.

Operează și vindecă boli de piele și sexuale cu razele Röntgen. Operarea polipilor și alora formațiuni cu aceleași raze. Electroliză. Metode electrice de vindecare. Massage electrice. Vindecarea bolilor de beșică prin electricitate. (Ba 46—60)

Consultațiuni pentru operare și boli de piele dela 8—9 ore a. m. și dela 2—5 p. m.

Celor din provinciile cărora es recere îngrijire mai îndelungată le stă la dispoziție camere confortateanunse

Intrucât privește Constanța, ea va rămânea un simplu port comercial.

La Mangalia pe lângă fortul militar se va construi și un enorm arsenal pentru marină cu toate depozitele necesare. Tot aici va fi mutată și actuala școală de marină dela Constanța, care va căpăta o reorganizare.

Cu un port militar de tăria celui care urmează a se înjgheba și cu o flotă destul de suficientă pentru care s'au și făcut unele comenzi și se vor face și celelalte, România își va putea apăra foarte bine țărmul dobrogean și va răspunde fără teamă la bubuitul vaselor străine.

Un răspuns al dnei B. Take Ionescu ziarului englez „Truth”.

București, 18 Martie. — Publicându-se în ziarul englez „Truth” un articol nedrept pentru România, dna B. Take Ionescu, soția dlui ministru de interne, i-a trimis un răspuns din care „Truth” a publicat pasagiul următor:

„România nu a primit decât protestând, compensația neîndestulătoare ce i s'a dat în schimbul Easrabiei și a protestat întotdeauna în contra oricărei schimbări teritoriale în Balcani, ce nu ar fi însoțită de o frontieră pentru Dobrogea, mai ușor de apărat ca cea de azi. Este deci drept să fie acuzată România că face un șantaj dacă acuma când Bulgaria este pe cale să-și îndoiască teritorul și când harta Europei se va schimba cu totul, România reaminteste puterilor cererile ei istorice și nedreptatea suferită în 1878?”

Publicând acest răspuns, „Truth” recunoaște că cuvântul șantaj nu era la locul lui și speră că guvernul român, satisfăcut că puterile sunt gata să steargă nedreptatea făcută României de tratatul dela Berlin, va șterge cuvântul mobilizare din programul său.

Demobilizarea austro-rusă.

Petersburg, 18 Martie. — În cercurile diplomatice de aci se vorbește că ambasadorul austro-ungar cont. Thurn-Valsassina va pleca într'un timp apropiat în concediu din cauze de sănătate, din care nu se va mai reîntoarce la postul său. Acest șvon se pune în legătură cu publicațiunea făcută de presa vieneză în înțelegere cu cabinetul de aici asupra textului analog în chestiunea demobilizării.

După cum se știe aici s'a cerut un pasagiu în comunicat că Austro-Ungaria să declare că nu va face o politică agresivă față de Serbia și de Muntenegru. Intercalarea unui asemenea pasagiu, cabinetul vienez, a refuzat-o cu energie. Se pare că cont. Thurn Valsassina a avut în această privință instrucțiuni foarte precise. Cu toate acestea ambasadorul Thurn Valsassina probabil, înduplecat de diplomația superioară a ministrului Sassonov a aprobat ca cunoscutul pasagiu să se publice, în afară de comunicatul cu text comun, de către agenția telegrafică oficială de aici.

Această publicațiune a stârnit în cercurile guvernamentale vieneze nu numai cea mai mare surprindere, ci și o energică desaprobară. De aici rezultă că cont. Thurn Valsassina n'a comunicat această procedură volnică a sa nici măcar cabinetului vienez.

O nouă bază pentru tratativele de pace.

Viena, 18 Martie. — După informațiile semi-oficiosului vienez „Politische Correspondenz”, între marile puteri decurg tratative asupra unei noi baze pentru tratativele de pace între Turcia și aliații balcanici. Punctele mai importante ale proiectului, după cum ni se comunică din Viena, sunt următoarele:

1. Chestia Albaniei și a insulelor din marea Egeică, deoarece marile puteri și-au rezervat lor regularea acestei chestii, nu va putea fi luată între punctele programului tratativei de pace.
2. Noua graniță a Turciei europene spre vest va fi linia între Enos-Ergenji-Midia.
3. Turcia nu plătește indemnizații de război.

Grecii înaintează.

Atena, 18 Martie. — O depeșă a diadocului spune că divizia 8-a cu un regiment de cavalerie a înaintat dela Slani Delvina până la bi-

furcarea drumului Delvina, Argirocastro. Ariergarda inamică, atacată lângă Arimista a fost pusă pe fugă. Două batalioane dușmane, 30 ofițeri și 1570 oameni au fost făcuți prizonieri.

Roma, 18 Martie. — Agenția Stefani primește din Durazzo știrea că Grecii ar fi ocupat Valona și Berat.

Agenția Stefani spune că această știre n'a fost până acum confirmată.

Vasul fantomă.

Constantinopol, 18 Martie. — Se șvonește că crucișătorul „Hamidie” a scufundat patru canoniere grecești lângă Valona.

Ziarul „Tasviri Efkiar” publică șvonul că vasul „Hamidie” ar fi trecut prin Arhipelag. Crucișătorul ar fi bombardat și scufundat vase grecești în largul mării. Populația comentează cu vioiciune raidul miraculos al lui „Hamidie”. Vasul de război condus cu atâta dispreț de moarte de viteazul lui comandant a îngrozit tot litoralul grec.

Alexandria, 18 Martie. — Crucișătorul „Hamidie” a sosit aici.

Flota grecească urmărește pe „Hamidie”.

Constantinopol, 18 Martie. — Flota greacă a plecat în căutarea lui „Hamidie”. În fața strămtorilor au rămas câteva torpiloare elene. Se desminte că „Hamidie” ar fi trecut pe la Salonic sau pe la Atos.

Masacrul unui trib în Serbia veche.

Roma, 18 Martie. — Din Üsküb se telegrafiază că tribul Lyumen s'a refugiat în munți. Trupele sârbe au arestat 400 oameni neînarmați din acest trib și i-au transportat la Prizrend, unde 300 dintre acești prizonieri au fost împușcați pe loc.

Frankfurt, 18 Martie. — „Frankfurter Zeitung” anunțând știrea cumcă soldații sârbi au asasinat trei sute de albanezi din tribul Lyumen, adaugă că un ministru sârb a declarat că toți albanezii vor fi nimiciți de pe fața pământului.

Deputații bulgari desaproabă politica bulgară și amenință România.

Sofia, 18 Martie. — Sobrania a discutat declarațiunile făcute de Gheșofi. Șefii partidelor de opoziție au aprobat în general declarațiunile oratorilor condamnând politica guvernului în diferendul româno-bulgar, spunând în esență că cererile României, prezentate în momentul când Bulgaria purta război la sud, sunt cu totul neîndreptățite și au caracterul unei adevărate extorsionii. Când cu delimitarea graniței Dobrogei nu România ci Bulgaria a fost cea sacrificată. Regiunile revendicate de România sunt populate în majoritate de Bulgari cu o minoritate turcă iar nu română. Bulgaria, renunțând definitiv la Dobrogea spre a poseda amicitia României avea dreptul să speră că România va aprecia tot atât de mult prietenia Bulgariei fără să caute vre-o achizițiune teritorială. Oricum guvernul nu ar fi trebuit să cedeze amenințării României și putea cel mult să ceară dânsul mediația puterilor, încă dela izbucnirea diferendului. Cu privire la pace oratorii nu și-au ascuns preferințele lor pentru negocieri directe fără însă a critica prea aspru guvernul din acest punct de vedere.

Un ziar rusesc contra Bulgarilor.

Petersburg, 18 Martie. — Ziarul rus „Ruskovic Slove” publică un violent articol în contra Bulgarilor. Bulgarii — spune citatul ziar — au niște pretenții nu exagerate, dar absurde și revoltătoare și din această cauză toate puterile sunt contra Bulgariei.

Flota engleză și franceză făcând manevre comune.

Bruxelles, 18 Martie. — Face mare senzație o știre din Anvers care spunea că zilele din ur-

mă flota engleză și franceză au făcut manevre comune în canal. Faptul a fost descoperit de un vapor de poștă belgian care trecând pe la miezul nopții prin canal a întâlnit o mulțime de torpiloare și submarine franceze și engleze cari făceau exerciții comune.

Allianță secretă între Grecia și Serbia.

Belgrad, 18 Martie. — Bărbați politici inițiați spun, că între Grecia și Serbia s'a încheiat o alianță secretă în scopul ca împreună să ocupe Albania și astfel să prevină un amestec din partea Austro-Ungariei și Italiei.

Liga militară turcească contra guvernului.

Constantinopol, 18 Martie. — În cercurile competente nu se mai neagă faptul că între ofițerii trupelor dela Ceatalgea s'a pornit o mișcare serioasă în contra guvernului.

Ofițerii membri ai ligei militare pretind demisionarea marelui vizir Mahmud Sefket pașa. Marele vizir nu voește să demisioneze. El a luat măsuri foarte energice față de acțiunea ofițerilor. Intre Ceatalgea și Constantinopol este concentrat un întreg corp de armată, compus numai din trupe credincioase guvernului junilor-turci.

Nu se poate profetiza care partid va ieși biruitor, dar se poate spune cu siguranță că și aceste frecări vor îngreui mult încheierea grabnică a păcii.

INFORMAȚIUNI

Arad, 18 Martie 1913

Pe cine dracu să lauzi? Onorată redacție! Am citit cu mult interes scrisoarea talentatului modernist Emil Isac, pe care a dat-o în „Vileag” lui „Ignotus” dela „Szazadik Huszár” (sau cum îi mai zice, că eu nu s'asa de cult, ca să știu ungereste), pe care ați binevoit a ni-o tălmăci și nouă Românilor analfabeți, cari habar n'am avut până acum că „talentul unguresc e reprezentat prin evrei”. Și, vă spui drept, că mai mult m'a surprins, când am citit în acea scrisoare, că d. Isac, între alte lucruri interesante mai spune, că: „Goga în versurile sale laudă boii din sat”....

Ei, bine, asta n'am înțeles-o: Ce-i de vină bietul poet, dacă măgarul dela orașe nu l-au dat prilej să-i laude și pe ei?...
Haralamb Călămar.

Pentru fondul ziaristilor. D. Parteniu Ungur, cand. de preot, din Târnova cu prilejul fidanțării d-sale cu dșoara Silvia Folea din Mândra a dăruit 20 cor. la fondul ziaristilor. Acești bani s'au administrat la fondul ziaristilor, prin administrația ziarului nostru. Sincere mulțumiri.

Adunarea generală a soc. macedo-română. Societatea de cultură macedo-română din București a ținut alaltăeri adunarea generală la sediul ei din calea Rahovei sub președinția dlui Dr. Leonte, președintele societății.

D. Dr. Leonte a rostit un cuvânt de deschidere vorbind despre activitatea societății în anul expirat și arătând că din sânul comitetului de 35 s'a ales o comisiune cu însărcinarea de a merge în străinătate, în capitalele marilor puteri, unde să caute a se pune în contact cu oamenii politici cărora să le facă cunoscut revendicările aromânilor în principiul unei Macedonii autonome pusă sub protecția puterilor, ca fiind singurul regim capabil să asigure drepturile egale și libertatea constituției tuturor naționalităților din Macedonia.

D. Dr. Leonte a vorbit apoi de marile meetinguri din capitală organizate în unire cu Liga culturală și a arătat că a fost acțiunea guvernului în chestiunea aromânilor. D-sa încheie sperând că popoarele latine vor ține socoteală de dreptele revendicări ale aromânilor.

D. Buia, secretarul general, a citit darea de seamă asupra mersului normal și material al societății vorbind de școalele care au fost întreținute de societate în Macedonia, de ajutoarele acordate studenților macedoneni, de publicațiunile răspândite de societate în vederea propagandei aromânești cum și de alte

chestiuni privitoare la starea ei morală și materială.

Adunarea generală a aprobat darea de seamă.

După ce d. Papinian a dat cetire raportului censorului asupra gestiunii trecute cum și proiectului de buget pe noul exercițiu financiar al societății, adunarea generală a dat comitetului descărcare de gestiunea sa pe anul expirat și a votat noul buget, — cu modificarea propusă de d. Dr. Schunda ca să se înscrie 4000 lei pentru întreținerea școalelor din Moscopol.

D. Dr. Leonte, proclamă apoi membri de onoare, pe d. Buzdugan, Aurel Demetrescu din Constanța, Virgil Arion, Vaida Voevod și Ispescul-Grecul.

D. Covatâ a cetit proiectul de statute cu a căror modificare a fost însărcinată o comisiune de trei încă din anul trecut. Prin noul proiect, se aduc statutelor foarte puține modificări.

D. Dr. Leonte închide adunarea generală mulțumind asistenților de participare și afirmând că consiliu își va face datoria și de azi înainte față de cauza românilor macedoneni.

Serviciul activ militar excepțional și deprinderile de arme. Tuturor rezerviștilor asentați în 1909 și în 1910, cari în momentul când au fost chemați în serviciu activ excepțional pentru întregirea contingentului armatei, au fost deja instruiți, timpul servit li se socotește ca două deprinderi de arme și anume pentru cei din 1909 li iartă deprinderile de arme pentru anii 1914 și 1918. Acelor rezerviști supletori din 1910, cari în momentul chemării în serviciu activ n'au fost încă instruiți și celor rezerviști din 1910 cari au fost reținuți mai departe în serviciu activ li se iartă deprinderea de arme pe 1913.

Pentru fondul ziaristilor. La petrecerea aranjată de corul plugarilor români gr.-or. din Arad-Perneava, în Dumineca lăsatului de brânză, au binevoit a suprasolvi, respective a-și răscumpăra biletele următorii domni: Dr. Ilie Precupaș 10 cor., Vasile Beleş 5 cor., Traian Vățian 5 cor., Frații Burza 5 cor., Dr. Momac 5 cor., Mihai Ițu 3 cor., Dr. Iancu Cornel 3 cor., Dr. Ispravnic Sever 3 cor., Haica Florea 3 cor., George Dobrău 3 cor., Dr. Demian 2 cor., Iuliu Herbai 2 cor., Petru Truța 2 cor., Virgil Antonescu 2 cor., George Popovici 2 cor., Pătru Vasile 2 cor., Vasile Pop 2 cor., Ioan Moldovan 2 cor., Dr. Ioan Nemet 2 cor., Ilie Papp 2 cor.

Primească sus numiții st. domni și pe aceasta cale sinceră mulțumită. Arad, 18 Martie 1913.

— **Comitetul Aranjator.**

Din venitul petrecerii s'a dat pentru fondul ziaristilor români suma de 10 cor. Mulțumirile noastre.

Cum trebuie prețuit învățătorul? Oamenii noștri — mai cu seamă dela sate, — nu prea știu prețui munca și însemnătatea, pe care o au învățătorii. Nu sunt așa însă străinii, înainte de toate nu fac așa popoarele cele luminate ale Europei: Englezii, Francezii, Nemții, etc. Pentru a învedera cât țin la învățătorii Francezii, dăm sirele de mai la vale scrise de unul dintre cei mai mari scriitori ai lumii, o fală a Francezilor, cu numele Victor Hugo. Iată ce scrie Hugo:

„Dacă veți intra la un om, care face roate și ruzi de car, veți zice: iată un om folositor! Dacă intrați la un țesător care face pânze, spuneți: iată un om scump! Dacă mergeți la un țăruș, care labrăcă clocane, pluguri și sape, iarăș veți zice: iată un om, de care avem trebuință!... În sfârșit, intrați la un învățător. Aici să dați binete încet, — căci știți ce face învățătorul? Face sulletel!”

Linile ferate ale celor mai însemnate State din Europa. Ministerul lucrărilor publice din Franța dă următoarele date asupra situației drumurilor de fer europene, la 1 Ianuarie 1912. La această dată, lungimea totală a liniilor ferate a fost de 338.880 kilometri, c'un adaus de 4.900 kilometri față de 1911. În mijlociu, se socotesc 3 kilometri, 5 de cale ferată pe 100 kilom. p. și 7 km., 7 pentru 10.000 locuitori. Calea ferată cea mai lungă din Europa este a Germaniei: 61.936 kilometri; urmează apoi: Rusia cu 61.078 kilometri, Franța 50.232, Austro-Ungaria 44.280, Anglia 37.649, Italia 17.228. Spa-

nia 15.097, Suedia 14.095, Belgia 8.660, Elveția 4.781 etc. Dacă se raportează aceste cifre la numărul de locuitori, avem: Suedia 25 kilom., 6 pentru 10.000 locuitori; Luxemburg 21 kilom.; Danemarca 14 kilom., 4 și Elveția 14 kilom., 2. Franța ocupă al șaselea rang; Belgia al șaptelea și Germania al optulea, în raport cu populația.

Cazuri de moarte. Zaharie Oprea, preot ort. în Bandul-de-Câmpie după un morb scurt a răposat în 3 (16) Martie în vârstă de 56 ani. Inmormântarea va avea loc mâine, Miercuri, în cimitierul de lângă biserică.

— Simeon Dorca, preot ort. după lungi și grele suferințe a răposat în 3 (16) Martie în vârstă de 72 ani. Inmormântarea a avut loc azi, Marti, în cimitierul din Loamnăș.

Odihnească în pace.

La inventarierea averii universității din Iași în afară de recipisele fondurilor „Petru Poni”, „fondul Univresitar” și „fondul de 300.000 lei, al Majestății Sale regelui”, s'au mai găsit și două plicuri sigilate: unul conținând testamentul unui distins profesor universitar, prin care își lasă o parte din averea sa universității, și un alt plic cu inițialele I. P. care cuprinde testamentul unui fiu al lașilor, care se zice că lasă suma de 100 mii lei, pentru ajutorarea studenților pauperi și meritoși, în deosebi studenți din țările subjgate.

O înfiorătoare nenorocire a trel copii. La 3 kilometri depărtare dela stațiunea Püspökładány se află căsuța păzitorului de tren Ludovic Buji. Sâmbătă după ameză nevasta păzitorului plecase la oraș în ceva afacere, iar păzitorul fiind ocupat pe linia ferată a lăsat cei 4 copii ai săi în paza purcariului Ludovic Olah, care însă avea de abia 13 ani. Fetița de 5 ani Elisabeta și cea de un an și jumătate Maria se jucau în curte și cum au datină rea copii s'au apropiat de fântână. Fetița cea mai mare se delecta în oglinda apei din fântână și ea să-i arete și surorii sale mai mici o ridică și pe Mara, care aplecându-se prea tare pe părcașul fântânei și-a pierdut echilibrul și a căzut în fântână adâncă de 6 metri. Cea mai mare fetiță speriată a prins de rochia surorii sale dar spre nefericirea ei a căzut și ea în fântână. Băiatul însă s'a prins de vadră și astfel s'a putut ținea deasupra apei, cele două fetițe însă s'au înecat. Strigătele băiatului a atras atențiunea unui ofițier de tren care trecea din întâmplare pe acolo și l-a scos pe băiat din fântână. A înștiințat apoi jandarmeria, care a eșit momentan la fața locului. Băiatul interogată de jandarmi a descris scena îngrozitoare. Fetița mai mare căzuse peste fetița mai mică și s'a prins de piciorul băiatului, dar acesta a împins cu piciorul în apă în frica lui că se va îneca și el. Mama fetițelor a auzit vestea în Püspökładány și depărtarea de 3 kilometri și ceva până acasă a făcut-o într'un plâns și vaitături înfiorătoare. Duminecă au fost înmormântate cele două fetițe.

Epidemie de tifus exantemic în Belgrad. O telegramă din Belgrad anunță, că între soldații sârbi reînțorși dela Adrianopol au adus cu sine tifusul exantemic, ceea ce a produs o spaimă mare între locuitori. În spitalele din Belgrad zac la vre-o 300 bolnavi în această boală grea și contagioasă.

Teatru. În cercul de lucrare al societății pentru fond de teatru român, Flore Todoran din 12 Februarie până la 12 Martie a. c. a dat reprezentații teatrale în comunele Poienile Zăgrii, Zagra, Năsăud, Rebrîșoara, Rebra, Parva, Feldru, Ilva mică, Sângeorzul român, Maier, Rodna, Șant, Leș, Ilva mare și Lunci cu „Sandu” poezie de Petru Dulfu; Nunta Zamfirei, poezie de George Coșbuc, Gardistul Bran, monolog comic cu cântece aranjat de Flore Todoran; Carte din război, poezie de N. Vulovic; Isprăvile baronului Münchhausen monolog comic trad. de Flore Todoran și Barbu Lăutarul monolog comic cu cântece de Vasile Alexandri. Reprezentațiile au plăcut foarte mult; publicul s'a înveselit, dar viițiile au fost aspru combătute. Sub scutul societății pentru fond de teatru Flore Todoran va continua reprezentațiile în toată țara.

Cugetările lui Abdul Hamid. Dăm mai jos încă câteva cugetări ale lui Abdul Hamid:

„Europenii au idei cu totul false despre situația pe care o au femeile la noi și mai cu seamă despre „poligamia” noastră. Ca și în America, în Europa sunt foarte diferite păreri în privința poligamiei. Divorțurile și scadalurile fără număr d'acolo probează că bărbații înclină spre pluralitatea femeilor. Este apoi, după cum se spune, și secta mormonilor.

Marele nostru Profet a zis: „Cinstiți femeia care n'a făcut copii” și: „Alah ne-a făcut o datorie din amorul și mângâierea noastră pentru femei”. Asta de sigur nu implică o situație inferioară pentru femeile noastre! Pără indoială Coranul prescrie ca femeia să asculte de bărbatul ei — dar și Biblia o spune. Ca și femeia din Europa, turcoanca, în măsura calităților sale, are o influență mai mare sau mai mică asupra celor dimprejur, întâi asupra membrilor familiei, apoi asupra prietenilor, etc. Dacă femeia — din fericire, se poate spune, vede interzicându-i-se la noi să participe la viața publică și deci ea o lasă cu totul bărbaților, este cu toate acestea absolut stăpână în casa la ea. Totdeauna mama ocupă la noi locul cel dintâi în inima copiilor săi. Dar cum copiii ei sunt în viața publică, se crede în Occident, că ea n'are nici o înțirire asupra lor.

Voci entuziaste de oameni de stat în lumea întreagă adesea se îndoiesc c'ar fi o fericire pentru o națiune că femeile au prea multă libertate, că au primul loc pe stradă și în saloane, pe când stăpânii creați, unii devin servitorii lor supuși; mai ales în America se întâmplă asta. De ce occidentalii vorbesc pe socoteala femeii noastre? Femeia din Europa are aceeași moralitate ca a noastră? Care e mai credincioasă, mai devotată și mai frumoasă, turcoanca sau europeana? La noi domeniul femeii este casa; ea nu aparține decât unui singur bărbat — în Europa are prea multă libertate ca să mai rămâie ceva feminin în ea. Dacă o fi numai pe jumătate adevărat din ce se vorbește despre lumea femeiească din Occident, în ziare și cărți, putem plânge cu adevărat pe bărbatul din țările acelea.

Teribile idei vin din Occident! Ele sunt o mare primejdie pentru țara noastră! Când văd cât de fericiți sunt acești musulmani credicioși, copii fericiți pe pământ, nu pot decât să mă opui din toate puterile noului spirit pe care ni-l trimite Europa. Acest spirit ne otrăvește sufletul și caracterul credincioșilor. Trebuie să plângem tinerețea noastră pe care frigiditatea civilizației au apucat-o și care-și vede scăparea în binele problematic al acestei civilizații. Acești tineri cu noule lor idei, nu pot face din frații lor de rasă și de civilizație decât sceptici și pesimiști. În realitate islamul nu e dusmanul progresului — dar nici o nouitate având un pret real nu se lasă adus din afară; totul trebuie să vie din lăuntru în afară.

În ce privește „marea ignoranță” a poporului nostru, toți cei cari cunosc starea lucrurilor dela noi vor recunoaște că acest popor, în privința caracterului și moralității, și nu mai puțin în privința judecării sănătoase, poate ține comparația cu celelalte națiuni ale lumii. Dacă o mare proporție din poporul nostru nu știe nici să citească nici să scrie, asta nu e de mirare. Dorița instrucțiunii este în poporul nostru tot așa de mare ca la celelalte. Ar învăța cu plăcere arta scrisului și cititului, dar lipsește ocazia sau mai bine e împiedecat de dificultățile scrisului nostru atât de curios.

Poate s'ar putea ușura prin introducerea caracterelor latine. E adevărat că unele sunete se pot foarte greu înregistra cu alfabetul nostru, dar s'ar putea găsi expediente.

Nici un om cu judecată nu poate fi ostil instrucțiunii. Și eu vreau să dau coreligionarilor mei lucruri noi atât cât vor fi binefaceri și vor putea fi digerate de popor. Dar noutățile cari l-ar strica caracterul le voi combate până la ultima mea suflare”.

Femeea marocană. Dșoara Alice Lagey, care a trecut doctoratul și a petrecut mai multă vreme în Maroc, a publicat zilele acestea câteva știri de interes despre colonia sudică franceză. Chestiunea negoțului cu sclavi, scrie dama franceză, există și astăzi în Maroc. În anumite piațe din orașele marocane se țin de trei ori săptămână. În corturi mici sunt aduși spre vânzare copii, femei, bărbați și babe. Vânzarea se face prin licitare. Cumpărătorii cercetează dinții, părul, pielea și țărnia sclavilor. Prețurile sunt foarte variate. Un bărbat de 24 de ani costă cam 70 de coroane. O fată între 10 și 20 de ani este vândută uneori cu 500—700 coroane. Copiii mici nu au aproape nici o valoare. Femeea, care știe fierbe, e vândută cu 300 coroane, câteodată și mai scump. A patra parte din preț să plătește ca dare în casa sultanului de Maroc. Soartea sclavelor nu este firește de invidiat. Există haremuri, ale căror

ziduri cuprind 400 de femei, ba chiar și mai multe. Ori care negustor, fie cât de neînsemnat, are cel puțin 20 de femei. Monagamia se practică numai la omul, care n'are nici un ban. Sultanul ține harem atât în Fez, cât și în alte orașe. În toate haremurile sultanului găsim permanent cam trei mii de femei, care costă o sumă uriașă de bani. Sunt păzite de eunoci și pedepsite mai ales cu bătae: dela 25 până la 100 lovitură cu bastonul. Bătaea dată de mâna sultanului este un deosebit favor. În asemenea împrejurări nu este mirare, că sinuciderile sclavelor sunt foarte dese.

x Altoile americane (american Unterlagsreben) au aceeași importanță pentru vii care o are fundamental pentru edificii. Cerințele principale pentru a se putea ajunge la un rezultat în pepinierele pentru altoii de viță de vie și pentru producerea unui material excelent de plante sunt veritabilitatea și curățenia soiurilor precum și dezvoltarea desăvârșită a acestora. Aceste le-a avut în vedere în primul rând vrednicul președinte al societății W. K. d. s. s. L. M. Ambrosi când a întreprins între celelalte culturi estinse de altoaie pentru producerea de altoaie americane — coasta de munte cea mai expusă razelor soarelui din proprietate lui de vie „Grefenberg” din Mediasch în Ardeal. Acest izvor real de procurare se recomandă călduros în atenția tuturor proprietarilor de pepiniere pentru altoaie de viță de vie și de vii.

Bibliografie.

O nouă revistă literară. „Drum drept” este titlul noii reviste pe care d. profesor N. Iorga, • dă la iveală cu începerea anului 1913.

Revista aceasta, care după cum spune d. Iorga, în articolul său prim, va căuta să păstreze bunele tradiții ale literaturii noastre, care nu sunt nici noi, nici vechi, ci logice, necesare și eterne are menirea de a servi la îndrumarea tinerelor talente pe calea aceasta a unor tradiții sănătoase. Pentru a putea să ajungă și dincolo „peste muntii”, acolo unde „Neamul Românesc” este oprit de a pătrunde, cât și pentru a putea fi citită și de cei cari n'ar putea ceti o revistă alăturată la o mișcare politică, d. Iorga, a dat și noua denumire — nouă și ca idee și ca linie de conduită, — revistei sale.

Modul cum se prezintă, valoarea celui ce o conduce, bogăția literară și frumusețea ce se degajează din întregul ei cuprins, ne face să credem într-o nouă și puternică mișcare literară ce se va crea în jurul noii reviste și care credem că e menită să reinvie prin noua ei formă, vechia mișcare literară de acum 6—7 ani, condusă de „Sămănătorul” sub direcția dlui Iorga.

Revista apare la Vălenii-de-Munte, odată pe lună. Abonamentul foarte modest 5 lei pe an, — pune la îndemână tuturor doritorilor de o bună și sănătoasă cultură literară.

POSTA REDACȚIEI.

Un abonat. Abonamentul „Primăverii” e 15 cor. pe an, adresa e Iași, Strada Păcurari 6; Abonamentul „Flacării” e 8 lei; adresa: București, Strada Câmpineanu 40.

POSTA ADMINISTRAȚIEI.

Zachei Graur, Nagyszederjes. Am primit 14 cor. ca abonament pe sem. I 1913.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

1 CUTIE

(Pl 301—100)

cu 200 hârtii de scrisori, de pânză, și plicuri cu câptușeală de hârtie satinată

3 COROAONE

De vânzare la librăria și papetăria

PICHLER SANDOR

ARAD, piața Szabadság, nr. 1.

Aduc spre știre, că mi-am deschis
CANCELARIE ADVOCATIALĂ
în LIPOVA (casa DIPPOLD).

Dr. Ambrosiu Ilie
advocat.

Caut

UN CANDIDAT DE ADVOCAT CU PRAXĂ

Dr. George Gârda, adv.
Făget.

(Ge 839—10.)

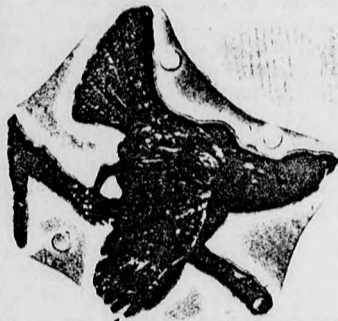
Caut aplicare

în calitate de agronom (econom)

în vre-o moșie mai extinsă; pe cât s'ar putea în regatul român.

Adresa la administrația ziarului „Românul”).
(Ma 948—5)

În atențiunea dlor vânători!

bransa mea, în mod in excepțional și prompt, cu prețuri moderate.

VÖRÖS MÁTYÁS

preparator și fabricant de instrumente de fizică,
Szeged, Petőfi-sugárut nr. 55.

Vo 286—80

Imi iau voie să recomand atelierul meu preparativ, unde se execută totfelul de preparări de paseri, sugătoare, aranjarea odărilor pentru vânători, covoare și totfelul de lucrări în

Pentru sezonul de Paști și Rusali!

Recomand magazinul meu bogat asortat în pălării de bărbați, alb-turi, cravate și mițe. Mare asortiment de pălării de băieți pe lângă prețuri fixate. Totodată recomand

atelierul meu de blănărie

pentru toate lucrările ce cad în bransa aceasta pe lângă serviciul cel mai prompt.

Cu stimă:

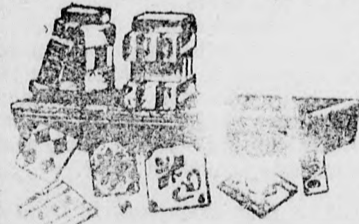
IOAN BĂLINT „JÁNOS”
Timișoara-Fabric. — Palatul orașului.

Zs 926

ZSIBRITA TESTVÉREK Intreprindere de arhitectură

fabrică de articlii de ciment și magazin de materii pentru construcție,
Vârșeț (Versecz) Pancsovai-ut numărul 57.

Aducem la cunoștința on. public din loc și din provincie, că în piața din localitate am înființat o fabrică de articlii de ciment împreună cu întreprindere de arhitectură și magazin de materii pentru construcții.

Execuțăm cu prețurile cele mai moderate și pe lângă garanță: pardoseli cu beton și asfalt, canalizare cu pietrii artificiale și teracotă, iesle de beton de fier, trepte îndesate și atârănătoare în liber, uscarea pereților umezi și a pivnițelor umezi.

Ținem în depozit: Tevi de ciment, fabricații proprii, inele pentru fântâni, vase, canaluri deschise și basenuri, în orice mărime, vâle captușite cu fier, cărămizi pentru clădiri, plăci de piatră artificială pregătite pe cale hidraulică, stâlpi pentru garduri de sârmă etc. — Cu proiecte de spese servim gratis.

Fund. în 1878.

Fund. în 1878.

HOMA KÁLMÁN, atelier de strugărie cu putere electrică
Becicherecul-mare (Nagybecskerek) str. Hunyadi (Fő) nr. 1.

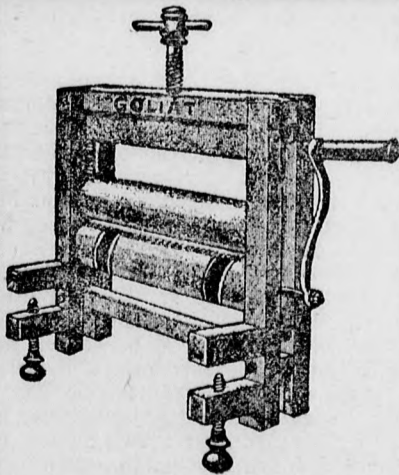
Am onoare a atrage atențiunea on. public asupra mângălăului meu „Goliat” pentru albituri, care întrece toate fabricatele de acest soi de până acum. Mângălăul „GOLIAT” este făcut din lemn tare și uscat, el poate fi înțepenit pe orice masă și se poate ușor lucra cu el. Albiturile devin netede, pete de rugineală nu lasă.

Mângălăul „GOLIAT” costă numai 20 cor.

De vânzare numai la fabricantul HOMA KÁLMÁN.

Ofer on. public scări cari se pot strânge, în orice mărime, pregătite din lemn excelent de fag și uscat cu aburi.

Ho 844—10

DROGHERIE.

Țin în depozit și comand tot felul de medicamente, specialități igienice, cosmetice și instrumente medicale și optice din patrie și străinătate, după prețurile din Capitală.

Bandaje, pasamente și instrumente pentru veterinari, etc. etc, dulapuri de siguranță conform ordinului ministrului reg. ung. de interne.

Articlii pentru casă și economie etc., vinuri curative, cognacuri, rumuri engleze, tea etc. zahar curativ și totfelul de articlii de drogherie.

Gumă pentru îngrijirea copiilor, sticle pentru supt, *Soxleth, Nestlé, Kufche, Theinhardt, Phosphatine.* — Instrumente auxiliare pentru moșit.

Săpunuri curative, minerale și cosmetice.

PARFUMURI.

PARFUMURI.

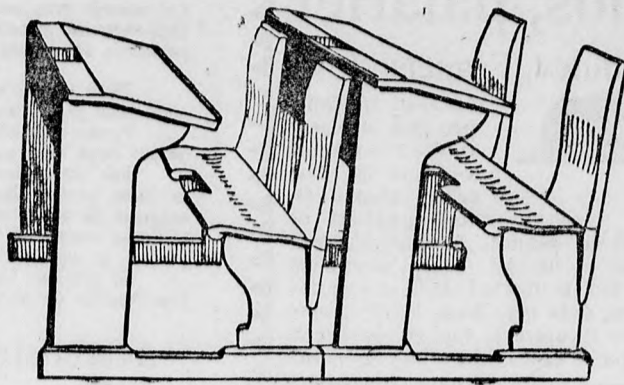
Royer et Gallet, Ch. Houbigat
L. T. Piver, Marque d'Orsay etc.

Gumă! Ape curative și minerale.

Rugând binevoitorul sprijin al on. public sunt cu deosebită stimă:

Drogheria „La Impăratul Romanilor”
BISERICA-ALBĂ (Fehértemplom) str. Târgului nr. 58.
(Do 763)

CORNEL JUCU

mare stabiliment
pentru aranja-
mente moderne
de școale și bi-
serici. ::

LUGOS,

strada Hunyadi nr.
11 și str. Corvin 9.

Telefon 24.

Ja 762

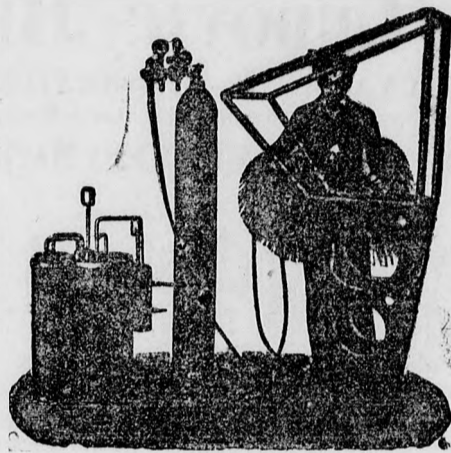
Prima fabrică pentru lipit și tăiat cu autogen.

Körmendy Ferencz és Tsa

BUDAPESTA, IX. Üllői út 117 szám.
Telefon 29-59.)

Invenție ungurească, brevet propriu!
Pistolul cu pocnește! Pistolul nu se încălzește!

Specialități pentru aranjarea lipirei autogen.
Primește spre lipire orice obiecte de fier și metal, precum și cazane, apoi execută re-
citoare de apă, boilere și corpuri recitoare.

(Ko 199-120)

(Ma 131-60)

Mandler János

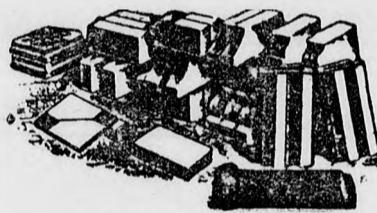
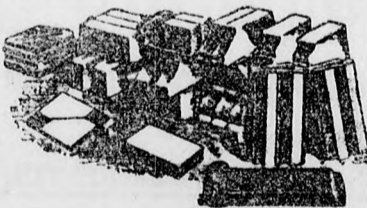
Intreprindere de beton, piatră arti-
ficială și teracotă ::

SZEGED, strada Bihari nr. 1.

Primește spre executare totfelul de
lucrări în bransa lui, și anume: te-
racotă, canalizare, betonare, conduct

de țevi de lut și ciment, us-
carea pereților umezi, trepte
(scări) de piatră artificială,
pereți, conuri „Babitz”, inele
pentru fântâni, bazeuri,
fântâni arteziane și vălale
executate neexcepționabil și
cu prețurile cele mai moderate.

Cu prospecte servese gratuit.

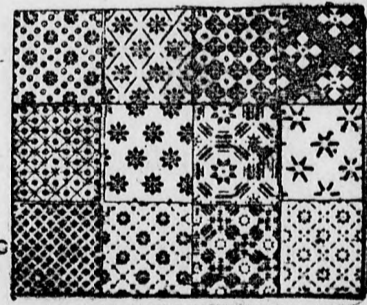
(Bo 423-)

Bozsó Mátyás

fabrică de ciment și in-
treprindere de zidire

Alba-Iulia (Gyulafehérvár.

Execută: padimentări de
terazzo, — granit, — mo-
zalic, — beton, — cheram t
și — mozale: precum și
canale de beton și funda-
mente pentru mașini,
lucrări de ciment și beton,
iesle, fântâni arteziane și
basenuri, poduri etc. cu prețuri
moderate; serviciu prompt.

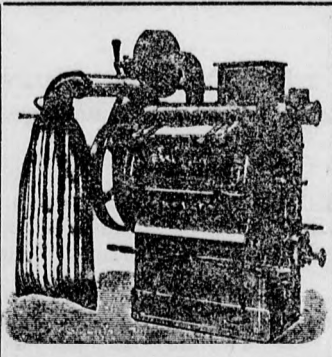

Hainele nu se mai strică!

și nu mai trebuie curățite cu peria dacă le dai spre curățire la Institutul

Văduva Engel Vilmos, în Făgăraș.

Provăzută cu mașini
moderne și aranjat
pentru curățirea
chimică a hainelor,
văpsirea stofelor
și curățirea pene-
lor de perini. Pen-
tru curățirea unei
îmbrăcăminte de
bărbați 8 cor. La
comandă dela 10
cor. în sus expeda-
rea se face franco.

Hainele de bărbați,
dame, și copii, per-
delele, brodăriile,
stofele mobilelor
sau penele de pe-
rini. Paltoane de
piele se văpsesc în
colori întunecate,
durabile și cu ga-
ranță. Văpsirea
hainelor de doliu
se execută grabnic.

(E 504-)

Gu 744-30

Atelier fotografic

Heinr. Gust

Kronstadt. — Brașov. — Brassó.

Târgul grâului numărul 8. —
:: (Kornzelle nr. 8.) ::

Cea mai ieftină sursă de cumpărat este firma

Welther János, pălărier

Făgăraș — Fogaras, bulev. Francisc Josif

Au sosit noutățile cele mai moderne de pălării de toamnă și de iarnă: modeluri pentru femei, pălării de

plisă, catifea, double și pălării de pănură, cu prețurile cele mai moderate. Articlii de modă p. bărbați: mare asortiment de pălării de piele de epure, tari și mari. Pălării și chișturi pentru școlari, mare asortiment, dela cor. 2-3. Primesc spre executare tot felul de pălării spre reparare și văpsire, după cele mai noi modele. Pălării de doliu se execută imediat. (W-503)

LUDOVIC BINDER

GIUVAERGIU, CIASORNICAR ȘI AURAR
(Membru al Uniunii Horlogere).

MEDIAȘ (MEDGYES) Markt platz nr. 11.

Mare magazin de: oroloage de Elveția, de aur argint, oțel și nichel, oroloage de părete și cu pendul. Bijuterii fine și articlii de briliante, obiecte de lux veritabile de argint, și argint de China, articlii optici. In marele meu atelier de bijuterii se execută totfelul de bijuterii, și se reparază cu specialitate bijuterii și ciasornice, pe lângă garanță. Prețuri moderate. Serviciu conștiințios. (Bi 463-80)

Un milion altoi de viie

din soiurile cele mai distinsse pentru vin și masă. — Viță americană cu și fără rădăcină și ochiuri pentru altoi din toate soiurile se află de vânzare la pepinăria Domeniului românesc din Bobalna lângă Orăștie a cărui proprietar e Dr. Aurel Vlad.

Fiind pepinăria noastră bine îngrijită n'a fost atacată de peronosporă, altoii sunt foarte frumoși și dezvoltăți la perfecție.

Pentru vița liferată din pepinăria noastră, garantăm că soiurile sunt curate după cum sunt notate în catalog.

Fie care viticultor și proprietar de vițe să se adreseze cu toată încrederea pentru altoi de viță trebuincioși la jos semnata administrație fiind asigurată că vor fi serviți conștiințios, solid și prompt.

La cerere se trimite gratis și franco catalogul despre altoi de vițe cu prețuri și cu îndrumări practice pentru plantarea și lucrarea nouelor vițe.

Se primesc băieți de români la cursurile practice pentru altoi, de viță. Condițiunile de primire la cerere se vor trimite.

Administrația „Domeniului din Bobalna”

(A 599) Bobalna (u. p. Szászváros).

Dacă voești să nu șoști, i tranul, trebuie să porți în buzunar un orologiu

care să umble bine și punctual.

Dacă voieți ca oroloagele d-voastre de buzunar să umble bine și precis, atunci să le dați spre reparare orologierului

Stefan I. Róth

Sibiu, str. Fleischer, nr. 36.

care lucrează ieftin și pe lângă garanță ::

Tot aici se vând cu prețuri ieftine oroloage de buzunar și oroloage deștentătoare. Ro 727 ::

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post sporocasa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare

societate pe acții în Sibiu — Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI” și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbații de încredere ai societății. — Prospekte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca sovizitori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare” DIRECTIUNEA: SIBIU—NAGYSZEBEN (CASA „ALBINA”),
AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BÉ-
KÉS, CSANÁD, BIHOR, TIMIȘ, TORONTÁL, CARAȘ-SEVERIN Arad str. Jozsefföherceg nr. 1 (lângă Banca „Victoria”).
(Ba 260-156) Telefon nr. 850

Librăria „TRIBUNA”

ARAD, str. Deák-Ferencz Nr. 20.

Al. Sadoveanu, Bordeenii și alte povestiri (1912)	2-
I. Pillat, Visări păgâne (Cărțile albe)	1.75
Ion Agârbiceanu, Schițe și povestiri	2-
L. Rebreanu, Frământări	1.50
Vasile Goldiș, A nemzetiségi kérdései	1-
Rubin Patitia, Munții noștri, Țara Țopilor, Despre trecutul Munților Apuseni ai Transilvaniei	1.50
Gheorghe Barițiu, Studii și articole, cu o prefață de Dr. I. Lupas	1.50
N. Iorga, Generalități cu privire la studiile istorice	1.50
N. Iorga, Cugetări	2.50
S. Mehedintzi, Cătră noua generație	1.50
Iules Payot, Educația Voinței	2-
Alexandru Ciura, Foiletoane	1.60
P. Dulfu, Isprăvile lui Păcală. Carte premiată de Acad. Rom. Ed. III.	1-
Dr. V. Bianu, medic, Doctorul de casă sau dicționarul sănătății 800 p.	14-
Caragiale, Schițe nouă	1.25
Delavrancea, Irinel Comedie în 3 acte	2.50
Victor Eftimiu, Poemele singurătății	2-
N. Bălcescu, Istoria Rom. sub Mihai Vodă Viteazul, 3 vol. leg.	2.80
Teodor Crivetz, Bătălia dela Racova din Ianuarie 1475. (Cu o hartă anexă)	2.50
D. C. Moruzi, Instrăinații. Roman	2-
Radu Rosetti, Păcatele slugeriului	2-
A. Maior, Făt-Frumos, Poem dramatic în 4 acte	2-
M. Eminescu, Lumină de lună. Poezii	2-
Institutul pedagogic gr.-or. rom. din Arad	2-
N. Zaharia, Mihail Eminescu, Viața și opera sa ediție de lux	3-
Din scrierile și cuvântările lui Ion C. Brătianu 1821—1891. Partea I. 1848—1868	4-
Ion C. Brătianu, Discursuri, scrieri, acte și documente, vol. II.	2-
Nicu Dracinschi, Poezii	2-
Memoriile d-nei Steinheil	80
Napoleon în Rusia	80
Virgil Onițiu, Din cele trecute vremi	2-
I. Novicow, Emanciparea femeii	2-
I. Corbu, Nouă teorie cosmogonică	1.40
Dr. Pompil Cioban, Creditul nostru. Studiu economic financiar	2-

Ecaterina Pitiș, Poezii	1.50
Spiridon Popescu, Contribuțiune la munca pentru ridicarea poporului. Lucrare premiată de „Academia Română”	2-
Vioara din Bihor, Schițe și nuvele	2-
Maupassant, Inima noastră, roman	2-
N. Iorga, Neamul Românesc în Basarabia	2.50
I. C. Apostol, Cuza-Vodă și reforma sa în biserica română. După documente	60
T. D. Speranță, Teatru de familie	2-
Delavrancea, Luceafărul, dramă în 5 acte	2.50
Halima sau 1000 de nopți, 4 volume un volum	6- 1.60
D. Anghel, Fantome	2-
I. Agârbiceanu, În întuneric, nuvele	2-
Em. Gârleanu, Cea d'întâi durere, nuvele și schițe	2.50
Sofia Nădejde, Patimi, roman din viața românească	2-
Constantin Negruzzi, Păcatele tinerețelor	95
Omer, Iliada, trad. de G. Murnu	3-
Ion Gorun, Robinson în țara românească	1-
Reproducere după tablourile lui Grigorescu, 20 de reproduceri admirabil reușite. Mărima 38x29 cm. Prețul unui tablou	2.50
Intrarea lui Mihai Viteazul în Alba-Iulia. Tabloul are mărima de 63x45 cm. Prețul	2.50
Marele album intitulat „Armata română”. Reproduse după tablourile pictorului T. Ajdukiewicz, cu 27 tablouri în format 52x43	15-
Lazăr Săineanu, Dicționar universal al limbii române. Ed. II-a	8-
Dr. Dionisie Moldovan, Advocatul poporal broșat	2.50 fil., legat 3.50
A. Bena, Nu m'abandona. Pentru o voce și piano	1.30

Calendarul „Lumea Ilustrată” 1.50 fil., Calendarul „Partidului Național Român” din Ungaria și Transilvania 60 fil., „Amicul Poporului” 70 fil., „Calendarul Sătaanului” 30 fil., „Calendarul Național” 40 fil., „Păcălici”, Calendar glumeț 30 fil., Calendar diecezan cu șematism 50 fil. fără șematism 30 fil., Calendar de parete 20 fil.

Album pentru ilustrate à 1.60, 2, 3, 4 și 5 cor.; Album pentru poezii dela 70 fil. în sus. — Ilustrate cu porturi naționale românești bucata 16 fil. Ilustrate cu familia regală din România bucata 20 fil. — Hartie de scris cutia dela 80 fil în sus.

George Dima, Cânteece și Balade pentru o voce și pian, cu text român și german 1. Dorința, 1.80, 2. De ce nu'mi vii? 1.80, 3. Peste varfuri 1-, 4. Și dacă ramuri bat în geam 1.30, 5. Somnoroase păsărele 1.20, 6. Știi tu mândro? 1-, 7. Cântecul păstorului 1.30, 8. Pe când searele de vară 1-, 9. Biata inimă nșelată 1.30, 10. Groza, baladă 2.70, 11. Hotărâre 1-, 12. Noi trei 1-, 13. Stefan Vodă și codrul, baladă 1.80 14. Trădare 90 fil. 15. Curcile 1.30, 16. A venit un lup din crâng 1.75. — Cânteece populare românești pentru o voce cu acompaniament de pian de G. Dima. — 1. Mândrulă de demult 1-, 2. Jelui-m'as și n'am cui 1.30, 3. Vai mândrută dragi ne-avem 1-, 4. Hei, vei, mă! 1.30, 5. De-ar fi trăznit Dumnezeu 1.80, 6. Sub fereastra mândrei mele 1.50, 7. O ce veste minunată 1-, 8 Doamne, Isuse Hristoase 1-, 9. Leagăna verde 1-, 10. O inimă ntristată 90 fil., 11. Hop, tucă-furcă! 1-, 12. Ciobanul 1.30 Biblioteca „Minervei”, „Soce”, „Bibl. pentru toți”, „Lumina”, „Lumen”, „Tri bune” etc. în cataloage separate.

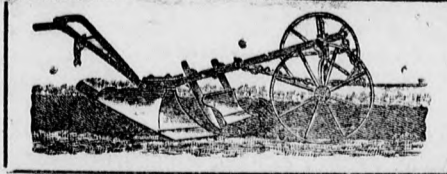
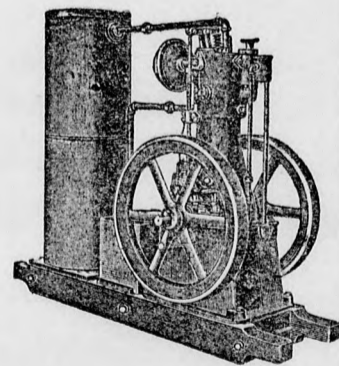
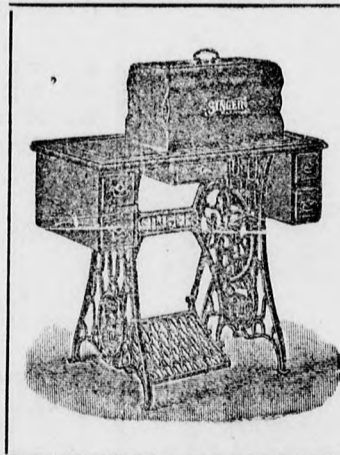
MAXIM I. VULCU

FABRICANT ȘI NEGUȚĂTOR DE MAȘINI

ARAD, Strada Făbián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

Atrag atențiunea on. public asupra marelui meu magazin de totfelul de mașini agricole cum sunt: mașini de sămănat, tree-rat, pluguri grape, preșuri, și mori de struguri, mașini de cusut.

Mai departe reconstruez tot felul de Locomobile să umble singure.

NOUTĂȚI PENTRU SEZONUL DE PRIMĂVARĂ

Stofe de lână, mătăsuri, stofe pentru talii, precum și totfelul de decorații cu prețuri moderate.

RUDOLF TRENTINA
MAGAZIN DE MODĂ

SIBIIU (NAGYSZEBEN), strada Disznód numărul 25.
Comandele se execută prompt.

Trusouri pentru mirese.

Articol de modă p. bărbați.

Pielerie și corsete p. femei.

OLTOI DE VIȚĂ DE VIE

EXEMPLARE EXCELENTE

se mai află numai din următoarele soiuri:

Welschriesling, Mädchentraube, Rusländer, Muskat Ottonel, Gutedel albi și roșii, perle de Ciaba.

Oltoi american (Amerikanische Unterlagsreben) soiuri de munte dezvoltate sămburoase.

Oltoi de viță de vie europ. (europ. Schnittreben) :: sortate în scop de nobilitare. ::

1000 bucăți cu 18 cor., — 100 bucăți cu 2 cor. 20 fil. Ingrădituri pentru ocrotirea oltoilor probate și indispensabile împotriva gândacilor și lavrelor. ::

Losnițe-botașe din cele mai bune sorturi se oferă ml'a cu 10 coroane. Administrația de vii alui **M. AMBROSI Mediasch.**

A 965

EDUARD LEXEN,

tinichigiu și antepriază de instalațiuni
Brașov, Atelier: Strada Lungă Nr. 63.
Prăvălie: Strada Găbel Nr. 2.
Telefon Nr. 334.

Se recomandă pentru pregătirea muncii de tinichigiu și galanterie la edificii, precum coperișe, și învelișuri de turn, ornamente de metal, vase pentru bucătărie, dulapuri pentru ghiță, vase pentru spălat și altele. **Specialist în apeducte la case, canalizări, conducerea de gaz de iluminat, și instalarea camerelor de baie**

Lampe de carbid de totfelul dela 3 coroane în sus. — Engroșiștilor li-se dau rabat. Depozit bogat în vâni de scaldat, cămine, closete etc. Serviciu conștiințios. Prețuri moderate. Reparație promptă

SE DESFACE

La 1 Mai n. salonul de pălării pentru dame **LĂZĂR CZ.** Cu acest prilej se vor vinde pălării foarte moderne, cu prețuri moderate. Atrag atențiunea on. dame asupra acestui prilej.

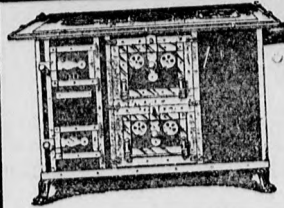
LĂZĂR CZ.

salon de pălării p. dame

ARAD, Palatul Minorităților.

Tot aci de vânzare aranjament de prăvălie, rafturi, oglinzi, dulapuri de sticlă, mese, instrumente pentru luminat etc. De vânzare și casa nr. 17 din strada Damjanich

La 968

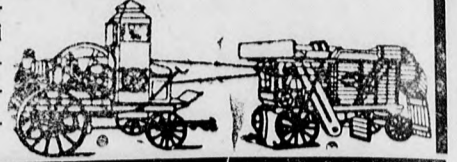
LEOPOLD KÖRBER

atelier pentru aranjamente cu gaz, apeducte și canalizare, lăcătar artistic pentru mașini, motoare și edificii

MEDIAȘ (MEDGYES)
strada Alsó Kovács nrul 23.

Execută totfelul de lucrări în branșa zidăriei și lăcătușeriei precum și ferării pentru zidări noi, porți de fier, balcoane-trepte, garduri pentru morminte și mașine de gătit. — Reparează pe lângă garanță orice fel de mașini agricole, motoare, mașini de cusut, biciclete, cumpene, vetre de fier și matrațe de fir, din material foarte bun — cu prețurile cele mai convenabile.

K 464

NOU

salon modern de pălării pentru dame în

ORĂȘTIE-Szászváros
Ország-út nrul 14.

Mare asortiment permanent de noutăți de forme originale vieneze și pariziene pentru pălării de dame. — De la execuția cea mai simplă până la cea mai fină.

Execuție elegantă!

Prețuri moderate!

Transformările se execută grabnic și precis
Cercetarea magazinului nu obligă să cumpărați. Rog binevoitorul sprijin Bo 962 al on public, — cu deosebită stimă

BORDY ANDRÁSNE, Orăștie (Szászváros) Ország-ut 14.

GHETELE TURUL

in urma durabilității și executării lor elegante devin tot mai mult căutate.

Articlii mai recomandabili.

Ghete jumătăți p. femei cu șireturi din piele cor. 7.80
Ghete pentru femei cu șireturi chevroau cor. 9.50
Ghete cu șireturi pentru femei, din piele box cor. 10.---
Ghete cu șireturi p. bărbați, din piele chevroau cor. 11.---

Fabrica de ghete Turul soc. pe acții

este cea mai mare fabrică de ghete din monarhia
Magazin — filială:

(Tu 487)

Arad, palatul Minorităților

Săptămânal se pregătesc câte 20.000 perechi. Catalog de prețuri gratis și franco. 130 filiale în țară și străinătate.